

**DEPARTAMENT DE PSIQUIATRIA I MEDICINA LEGAL
FACULTAT DE MEDICINA**

**ACTITUDS, OPINIONS I TENDÈNCIES VOCACIONALS
CAP A LA PSIQUIATRIA DELS ESTUDIANTS DE
MEDICINA DE LA UAB**

GUILLEM PAILHEZ I VINDUAL

PROGRAMA DE DOCTORAT DE PSIQUIATRIA I PSICOLOGIA CLÍNICA

Barcelona, 2009

AGRAÏMENTS

A la meva esposa Anna-Lluïsa.

A la meva família, especialment als meus pares Guillem i Ma. Cristina i a les meves germanes Ma. del Mar i Cristina.

Als meus amics de Lloret de Mar.

Al meu mestre i director de tesi Antoni Bulbena.

Als meus companys de feina de l'Hospital del Mar, especialment al Miquel Àngel i a la Sílvia (Unitat d'Ansietat), a l'Esperança i a la Rosa (Secretaria IAPS).

Als estudiants de medicina de la UAB.

I a totes aquelles persones que han contribuït d'alguna manera a la realització d'aquest treball.

RESUM

Cada vegada hi ha més preocupació en molts països pel baix nombre de metges que escullen psiquiatria com a especialitat a la fi de la llicenciatura. Això ha comportat un interès en la literatura especialitzada, amb estudis centrats en els següents objectius: analitzar les opinions i actituds dels estudiants de medicina cap a la psiquiatria; avaluar els factors que intervenen en l'elecció de psiquiatria com a futur professional; i, finalment, observar la influència de la formació en psiquiatria en aquestes opinions i actituds.

En aquest sentit, diversos autors han observat ja, habitualment, actituds crítiques cap a la psiquiatria o cap a la funció del psiquiatre. Les queixes més freqüents són en relació a la manca de rigor científic de la psiquiatria, la ineficàcia del tractament, la baixa gratificació de l'assistència i el baix *status* social dels psiquiatres en relació a les altres especialitats. Per a una millor comprensió, hem classificat els possibles factors que influeixen en l'elecció de psiquiatria en factors extrínsecs, que depenen de zones geogràfiques o motius històrics que influencien el present, i intrínsecs, relacionats amb les característiques del subjecte i amb les tasques docents exercides pel mateix departament de psiquiatria. Tot i que alguns estudis assenyalen la dificultat per modificar les opinions i actituds crítiques cap a la psiquiatria durant la formació, cada cop és més evident que la formació millora l'opinió global cap a l'especialitat. Entre els canvis més habituals, es troben les opinions cap a la cura del malalt mental, l'eficàcia del tractament, la funció del psiquiatre, la satisfacció laboral o el futur de l'especialitat.

Hem escollit l'ordre dels capítols d'aquesta tesi doctoral per compendi de publicacions seguint, com a criteri, l'ordre temporal en què van ser dissenyats i portats a terme els quatre estudis presentats. Entre el primer dels estudis, dissenyat i portat a terme l'any 1997, i l'últim, dissenyat i portat a terme l'any 2006, ha transcorregut gairebé una dècada. Això ha fet que, en l'intent de donar al cos d'aquesta tesi per compendi una visió global dels resultats i, donada la importància del moment històric en què són recollides les opinions i actituds en aquest tipus d'estudis, els treballs s'ordenessin sense tenir en compte si formen part fonamental o annexa del cos de la tesi segons l'avaluació de la subcomissió de postgrau (marc regulador RD 1393/2007). De tota manera, hem indicat aquesta última especificació a l'índex de capítols per a cadascun dels estudis presentats.

Al primer capítol, presentem un estudi on es descriu l'opinió de 151 estudiants de medicina de segon cicle de la UAB, mitjançant un qüestionari de 33 ítems basat en el model de Balon i cols. de 1999, sobre diversos aspectes de la psiquiatria. A més a més, inclou una estimació, en forma de percentatge, de l'interès dels alumnes cap a les diverses especialitats, inclosa la psiquiatria. Als resultats s'observa que fins a un 40% dels estudiants consideren que la psiquiatria no està en expansió o que un 80% opina a favor de la seva eficàcia. Un terç dels alumnes resta pes a la funció del psiquiatre i, també, un terç opta per una psiquiatria que contempli tant aspectes biològics com psicològics i socials. A part d'aquestes dades, també s'observen algunes actituds crítiques, que poden haver influït en major o menor grau en l'elecció de l'especialitat, entre les quals destaquen la por al poc prestigi social de la psiquiatria i el *status* baix entre el col·lectiu mèdic.

Malgrat aquestes opinions i actituds, el percentatge d'alumnes que mostren interès en psiquiatria com a possible especialitat es situa entorn al 6%, la sisena més escollida, per davant d'especialitats com oftalmologia, anatomia patològica, neurologia o dermatologia.

Al segon capítol presentem un estudi que té per objectiu comparar les opinions i actituds cap a la psiquiatria de 151 estudiants de medicina de tres unitats docents de la UAB amb 479 estudiants de medicina nord-americans de cinc universitats diferents (Albany Medical College, Boston University School of Medicine, University of New Mexico School of Medicine, University of Pittsburgh School of Medicine i Wayne State University Detroit School of Medicine). Les opinions i actituds es recullen en ambdós grups mitjançant el mateix qüestionari de 33 ítems de Balon i cols. de 1999. Als resultats s'observa que, tot i que, en general, les opinions i les actituds d'ambdós grups són favorables, hi ha diferències al voltant de la percepció del model biopsicosocial d'emmalaltir, d'estar ben o mal remunerat econòmicament o de les pressions socials pel fet d'escollir psiquiatria. Finalment, es discuteix si aquestes diferències, juntament amb altres factors, poden o no ser les responsables del major nombre d'estudiants de la UAB (6%) que voldrien ser psiquiatres en un futur professional en comparació amb els Estats Units (4,5%).

Al tercer capítol, presentem un estudi que prova d'esbrinar quins canvis a les actituds, opinions i tendències vocacionals dels estudiants de medicina cap a la psiquiatria es produeixen després d'haver fet l'assignatura. Amb aquesta finalitat, passem el mateix qüestionari de 33 ítems de Balon i cols. de 1999 a

48 estudiants de medicina de la UAB abans i després de completar l'assignatura. Els resultats comparatius abans-després mostren que es produeix una reducció significativa en el nombre d'estudiants que opinen que els psiquiatres abusen del seu poder legal, que la majoria de psiquiatres no tenen vocació per ser-ho, que aquells estudiants interessats en psiquiatria corren el risc d'ésser considerats estranys o peculiars, i que la psiquiatria es una frontera de la medicina en expansió. El percentatge d'estudiants que consideraren escollir psiquiatria com a futur professional va créixer del 4,2% al 10,4% després de l'assignatura. Aquests resultats mostren que les opinions i les actituds cap a la psiquiatria canvien amb el contacte de l'assignatura. La direcció d'aquest canvi és cap a una posició més "profunda" o realista, reduint, per tant, l'estigmatització prèvia. A més, en aquest estudi, l'increment en el percentatge d'estudiants que consideren esdevenir psiquiatres dóna a entendre que el procés docent en psiquiatria incrementa el nombre de tendències vocacionals cap a aquesta especialitat.

Al quart i últim capítol, exposem un estudi on comparem les opinions, actituds i tendències vocacionals cap a la psiquiatria d'una mostra d'estudiants de primer amb una de cinquè curs de medicina. La mostra va incloure un total de 207 estudiants (117 de primer i 90 de cinquè) i les opinions es van recollir amb el mateix qüestionari de Balon i cols. de 1999. Als resultats s'observen diferències en relació a l'eficàcia i lloc de la psiquiatria entre les altres especialitats mèdiques, sobre algunes funcions i possibles abusos ètics del psiquiatre i, finalment, sobre algunes característiques de la carrera professional. Aquests resultats suggereixen que el procés d'aprenentatge mèdic pot modificar les opinions i actituds cap

a la psiquiatria. Per acabar, a la discussió s'analitzen també els factors que poden influir en la vocació cap a la psiquiatria, com pot ser la sensació d'haver adquirit una bona preparació pràctica, la convivència amb pacients psiquiàtrics o el fet de percebre l'elecció de l'especialitat com un repte.

SUMMARY

In many countries there is an increasing concern regarding the low number of medical students who choose psychiatry at graduation, and specialised literature has focused on studies to: analyse opinions and attitudes of medical students towards psychiatry; assess factors that intervene in the choice of psychiatry as professional future; and, finally, observe how psychiatry training can affect these opinions and attitudes.

In this respect many authors have already observed usual negative attitudes towards psychiatry or the psychiatrist's role. The most frequent complaints are related to the lack of scientific rigour of psychiatry, inefficacy of treatment, the low reward from patients, and the low social status of psychiatrists compared to other specialities. The possible factors influencing on the choice of psychiatry have been classified as extrinsic (factors depending on geographical areas, or historical reasons that affect the present), and intrinsic (factors related to the subject's characteristics and the educational task carried out by the psychiatry department). Although some studies point out the difficulty to modify negative opinions and attitudes towards psychiatry during training, it is becoming increasingly obvious that the global opinion of students towards psychiatry improves after training. For example, among the most usual changes are the opinions towards treatment of mentally ill patients, efficacy of treatment, the psychiatrist's role, work satisfaction, or the future of psychiatry.

Chapters of this doctoral thesis were organised according to the timing of design and the completion of the four compiled studies. Almost a decade has

passed between the design and completion of the first study, in 1997, and the last one, in 2006. In this field it is important to record the historical moment when opinions and attitudes are collected. In order to present a global vision of the results, the studies (chapters) were ordered without taking into account if they are a fundamental part or an annexed part of the thesis' body according to the evaluation of the postgraduate subcommittee (RD 1393/2007). Anyway, this last specification is pointed out in the index of the chapters containing the studies presented.

In the first chapter, a study gathers the opinion about various aspects of psychiatry of 151 medical students of Universitat Autònoma de Barcelona having attended psychiatry lessons, by means of a 33-item questionnaire based on the model by Balon et al. of 1999. There is also an estimate of the percentage of students choosing the various specialities, including psychiatry. Results show that up to 40% of students do not consider psychiatry an expanding speciality, and that 80% of students agree with its efficacy. One third of students minimise the role of the psychiatrist and another third favour a psychiatry that considers biological aspects together with psychological and social aspects. On the other hand, we also observed some critical attitudes that they could have influenced to some extent the process of choosing psychiatry: the low social prestige and the low status of psychiatry among the medical staff. Despite these attitudes and opinions the percentage of students showing interest in becoming psychiatrists reaches 6% in our study, the sixth most chosen speciality, ahead of other specialities like ophthalmology, pathology, neurology or dermatology.

In the second chapter, the attitudes and opinions of 151 medical students of the Universitat Autònoma de Barcelona (Spain) are compared with 479 medical students of five universities in the U.S. (Albany Medical College, Boston University School of Medicine, University of New Mexico School of Medicine, University of Pittsburgh School of Medicine, and Wayne State University Detroit School of Medicine). Attitudes and opinions were collected with the same 33-item questionnaire by Balon et al. 1999. Although in general attitudes and opinions in both samples are favourable, results show that there are some differences regarding the biopsychosocial perspective of illness, the perception of economic reward, or the social pressure if a student decided to choose psychiatry. Finally, we discuss whether the influences of these differences, together with some other factors, could be responsible for the higher proportion of vocational tendencies towards psychiatry among Spanish students (6%) compared to U.S. students (4.5%).

In the third chapter we present a study about the changes in attitudes, opinions and vocational tendencies of medical students towards psychiatry before and after training in psychiatry. Data were collected with the same 33-item Balon et al.'s questionnaire from 48 medical students before and after training in psychiatry. Comparison results show that there is a significant reduction in the number of students who expressed that psychiatrists abuse their legal power to hospitalise patients, that most psychiatrists lack vocation, that those students expressing interest in becoming a psychiatrist could be considered by others as odd or peculiar, and that psychiatry is a rapidly expanding frontier of medicine. The percentage of students who considered becoming a psychiatrist grew from 4.2% to 10.4% after training. Results

show that after psychiatry training attitudes and opinions towards psychiatry changed to a more “realistic” or “deep” position and reduced the previous stigmatisation. Furthermore, the increase in the percentage of students willing to become psychiatrists shows that psychiatry training increases the number of vocational tendencies towards psychiatry.

In the fourth and last chapter, we compare the attitudes, opinions, and vocational tendencies towards psychiatry in a sample of first-year medical students with a sample of medical students in their fifth year. The sample included a total of 207 students (117 freshmen students and 90 in their fifth year) and opinions were collected by the questionnaire of Balon et al. 1999. Results show differences in relation to the efficacy and role of psychiatry with other medical specialities, to some functions and potential ethical abuse of the psychiatrists and, finally, to some features of the career. Results suggest that the medical learning process could change the opinions and attitudes towards psychiatry. Finally, we discuss and analyse factors that could influence vocational tendencies towards psychiatry, like the perception of being well prepared for attending patients, living together with a mentally-ill patient or viewing the process of choosing psychiatry as a challenge.

ÍNDEX

<i>Introducció</i>		17
<i>Objectius</i>		31
<i>Capítol 1</i>	Perspectives sobre la psiquiatria de los estudiantes de medicina de la UAB (Annex 1)	35
<i>Capítol 2</i>	Attitudes and views on psychiatry: A comparison between Spanish and U.S. medical students (Annex 2)	59
<i>Capítol 3</i>	Changes in the attitudes towards psychiatry among Spanish medical students during training in psychiatry	81
<i>Capítol 4</i>	Cambios en las actitudes, opiniones y tendencias vocacionales hacia la psiquiatria de los estudiantes de medicina durante la carrera	99
<i>Discussió</i>		121
<i>Conclusions</i>		139
<i>Bibliografia</i>		143

INTRODUCCIÓ

INTRODUCCIÓ

En molts països s'ha descrit una problemàtica creixent en relació al baix nombre d'especialistes psiquiatres per atendre la demanda social en salut mental, en part pel baix nombre de llicenciats recents que escullen psiquiatria com a futur professional. En concret, Espanya és el país amb menys psiquiatres per cada 100.000 habitants en comparació amb tots els països europeus, els Estats Units i Japó (González i Barber 2007). Aquest fenomen internacional ha comportat un interès en la literatura especialitzada, amb estudis centrats en els següents objectius:

- (1) Estudiar les opinions i actituds dels estudiants de medicina cap a la psiquiatria.
- (2) Observar la influència de la formació en psiquiatria en aquestes opinions i actituds.
- (3) Avaluar els factors que intervenen en l'elecció de psiquiatria com a futur professional.

(1) Opinions i actituds

Diversos autors de diferents països han observat ja, habitualment, actituds crítiques cap a la psiquiatria o cap a la funció del psiquiatre. Les queixes més comuns, algunes fins i tot després d'haver fet l'assignatura, es poden agrupar en: (1) la manca de rigor científic de la psiquiatria, (2) la ineficàcia del tractament, (3) la baixa gratificació de l'assistència, (4) el baix *status* social dels psiquiatres en relació a les altres especialitats, (5) l'elevada

pressió social de família, amics i companys professionals per no escollir l'especialitat i (6) la percepció que la psiquiatria és menys útil per als pacients que la resta d'especialitats. Entre els països on s'han detectat aquestes actituds es troben (Taula 1): Estats Units (Nielsen i Eaton 1981; Yager, et al., 1982; Balon, et al., 1999; Cutler, et al., 2006), Regne Unit (Wilkinson, et al., 1983; Creed i Goldberg 1987; Calvert, et al., 1999), França (Samuel-Lajeunesse i Ichou 1985), Austràlia (Yellowlees, et al., 1990), Aràbia Saudí (Soufi i Raof 1992), Corea (Koh 1990), Israel (Abramowitz i Bentov-Gofrit 2005), Xina (Pan, et al., 1990), Kènia (Ndetei, et al., 2008) i Brasil (Eizirik, et al., 1990).

Taula 1. Principals estudis on s'observen actituds crítiques dels estudiants de medicina cap a la psiquiatria segons el país de procedència.

Països (autors i any)	N	Opinions i actituds
Estats Units		
Nielsen i Eaton 1981	204	Poc rigor científic. Ineficàcia del tractament. Pitjor <i>status</i> que altres especialitats. Pressió social si s'escull l'especialitat.
Yager i cols. 1982	368	Manca d'avanç en coneixements. Pitjor <i>status</i> que altres especialitats.
Balon i cols. 1999	479	Baixa retribució econòmica. Pitjor <i>status</i> que altres especialitats.
Cutler i cols. 2006	248	Baixa gratificació de l'assistència. Especialitat amb elevat estrès.
Regne Unit		
Wilkinson i cols. 1983	94	Poc rigor científic.
Creed i Goldberg 1987	261	Ineficàcia del tractament.
Calvert i cols. 1999	392	Ineficàcia del tractament.
França		
Samuel-Lajeunesse i Ichou 1985	89	Poc rigor científic. Pitjor <i>status</i> que altres especialitats.
Austràlia		
Yellowlees i cols. 1990	213	Poc rigor científic. Especialitat poc útil. Pitjor <i>status</i> que altres especialitats.
Aràbia Saudí		
Soufi i Raouf 1992	64	Pressió social si s'escull l'especialitat. Especialitat poc útil. Ineficàcia del tractament. Poca gratificació de l'assistència.
Corea		
Koh 1990	154	Baixa retribució econòmica. Pressió social si s'escull l'especialitat.
Israel		
Abramowitz i Bentov-Gofrit 2005	181	Pitjor <i>status</i> que altres especialitats. Manca d'avanç en coneixements. Poc rigor científic. Especialitat poc útil.
Xina		
Pan i cols. 1990	287	Inestabilitat emocional dels psiquiatres.
Kènia		
Ndetei i cols. 2008	279	Ineficàcia del tractament. Poca utilització de coneixements mèdics. Inestabilitat emocional dels psiquiatres.
Brasil		
Eizirik i cols. 1990	323	Pressió social si s'escull l'especialitat. Igual qualificació en salut mental que altres.

Feifel i cols., als Estats Units, i Malhi i cols., a Austràlia, van observar ja aquestes actituds cap a la psiquiatria entre estudiants de medicina a l'inici de la carrera (Feifel, et al., 1999; Malhi, et al., 2003). Aquests estudis destaquen que els estudiants veuen la psiquiatria com una opció professional menys atractiva que la resta d'especialitats per les opinions sobre la manca de base científica de la psiquiatria, sobre les dificultats per a poder gaudir de la seva praxis i sobre el fet de no poder fer ús dels coneixements mèdics adquirits al llarg de la carrera.

A Espanya, tot i que fins a aquest treball no hi hagut estudis d'opinió cap a la psiquiatria en el primer cicle de medicina, s'ha observat una actitud negativa cap als coneixements que s'ensenyen durant el primer cicle en alumnes de diferents cursos de la Universitat de Navarra (Alins, et al., 1990). Al 1991, Pérez Sánchez, amb estudiants de segon curs de la UAB, descriu una actitud negativa cap a la psicologia mèdica abans de cursar l'assignatura que no es dona en la resta de coneixements del primer cicle (Pérez 1991). Malgrat tot, Franco i cols. al 1993, van assenyalar una actitud global positiva cap a la psiquiatria en estudiants de cinquè curs de medicina, tot i que, després del procés docent, persistien les idees sobre la manca de rigor científic, la ineficàcia del tractament o la poca necessitat de formació psiquiàtrica en la llicenciatura (Franco, et al., 1993).

Altres treballs han provat de dilucidar quins factors poden influir en aquestes opinions; per exemple, les dones emeten opinions més favorables que els homes (Alexander i Eagles 1986; Shelley i Webb 1986) i els alumnes que escullen l'especialitat de cirurgia i ginecologia emeten respostes menys

favorables cap a la psiquiatria (Koh 1990). A més a més, els estudiants expressen opinions més negatives després de les pràctiques de cirurgia o de medicina general (Eagle i Marcos 1980; Creed i Goldberg 1987) i no existeixen evidències que el rendiment acadèmic pugui influir en l'opinió cap a l'especialitat (Koh 1990; Baptista, et al., 1993).

Així mateix, diversos autors han estudiat els canvis en les opinions dels estudiants, generalment abans i després d'un decenni. Al 1982, Ghadirian i Engelsmann afirmen que els estudiants canadencs de finals dels 70, en comparació amb els estudiants de la dècada dels 60, valoren més la psicoteràpia com la modalitat de tractament més útil, tot i que resten pes a la teràpia conductual. Altres autors afirmen que, a finals dels 90, en comparació amb les opinions de la dècada dels 80, les opinions dels estudiants dels Estats Units són més favorables (Balon, et al., 1999) i, entre estudiants grecs, les opinions tendeixen cap a una orientació més mèdica (Garyfallos, et al., 1998).

Finalment, altres autors han estudiat les diferències d'opinió comparant diferents ciutats o països, com per exemple: (1) l'Índia i Zimbabwe (Rao, et al., 1998), on s'observa una coincidència en la majoria d'opinions, malgrat que els estudiants de Zimbabwe es mostren més en desacord amb un *status* elevat de la psiquiatria entre les altres especialitats mèdiques o amb l'ús de tractaments biològics; (2) Austràlia i els Estats Units (Malhi, et al., 2003), on els estudiants australians es mostren més favorables a percebre la psiquiatria com a una especialitat ben remunerada econòmicament, com a un repte intel·lectual o com a una matèria interessant; i (3) Los Angeles i

Washington (Yager, et al., 1982), sense diferències significatives.

(2) Influència de la formació

Tot i que alguns estudis assenyalen la dificultat per a modificar les opinions i actituds crítiques cap a la psiquiatria durant la formació (Pan, et al., 1990; Franco, et al., 1993; Galletly, et al., 1995; Arkar i Eker 1997; Calvert, et al., 1999) o, fins i tot, que aquestes actituds i opinions no canvien (Fischel, et al., 2008), cada vegada hi ha més evidència científica que indica que la formació ajuda a millorar l'opinió global cap a l'especialitat (Ghadirian i Engelsmann 1981; Augoustinos, et al., 1985; Shelley i Webb 1986; Reiser, et al., 1988; Alexander i Eagles 1990; Virtala, et al., 1998; McParland, et al., 2003; Holm-Petersen, et al., 2007). Per exemple, les opinions sobre la cura del malalt mental, l'eficàcia del tractament, la funció del psiquiatre, la satisfacció laboral o el futur de l'especialitat canvien més habitualment. No obstant això, no s'arriba a definir si aquests canvis en direcció favorable es produeixen de manera permanent (Wilkinson, et al., 1983), passatgera (Burra, et al., 1982; Brook 1983; Baxter, et al., 2001), o si poden, fins i tot, tornar-se desfavorables amb el temps (Sivakumar, et al., 1986; Creed i Goldberg 1987).

A la majoria d'estudis s'afirma que un canvi favorable d'actituds i opinions fa que, després del procés docent, s'incrementi el percentatge d'alumnes que es plantegen la possibilitat d'especialitzar-se en psiquiatria (Werkman, et al., 1973; Wilkinson, et al., 1983; Shelley i Webb 1986; Creed i Goldberg 1987; Reiser, et al., 1988; McParland, et al., 2003; Holm-Petersen, et al., 2007).

Malgrat això, cada vegada hi ha més autors que afirmen que una milloria en l'opinió no implica un major percentatge d'alumnes que escullen especialitzar-se en psiquiatria (Ghadirian i Engelsmann 1981; Sivakumar, et al., 1986; Alexander i Eagles 1990; Kuhnigk, et al., 2007; Balon 2008), o bé, que aquesta milloria és passatgera, ja que el percentatge d'alumnes va disminuint fins al final de la llicenciatura (Brook 1983; Creed i Goldberg 1987; Reiser, et al., 1988).

Altres treballs miren d'examinar quins factors acadèmics poden influir en la modificació de les actituds dels estudiants cap a una posició més favorable. Entre d'altres, s'ha descrit l'adquisició de coneixements, la presa de consciència del potencial terapèutic de les intervencions psiquiàtriques i el contacte directe amb els pacients (Crowder i Hollender 1981; Burra, et al., 1982; Brook 1983; Alexander i Eagles 1990; Singh, et al., 1998). També s'ha considerat rellevant la potenciació d'una interacció influent entre els alumnes i la figura del psiquiatre (Zimny i Sata 1986; McParland, et al., 2003), especialment amb un programa educatiu que impliqui un ensenyament que integri diverses especialitats mèdiques per a fomentar el treball en grup i la visita de pacients de consultes externes (Eagle i Marcos 1980; Brook 1983).

(3) Tendències vocacionals

Els factors que influeixen en la proporció d'estudiants que escullen psiquiatria s'han dividit, per a l'anàlisi, en factors extrínsecs i intrínsecs (Sierles, et al., 2003) i, entre aquests últims, en (a) factors relacionats amb les característiques del subjecte i (b) factors relacionats amb les tasques

docents exercides pel mateix departament de psiquiatria.

Factors extrínsecs

Aquesta categoria inclou factors que depenen de zones geogràfiques o de models de predicció, calculats normalment a partir de dades d'anys anteriors, i que es creu que poden influir en el percentatge de llicenciats que escullen l'especialitat en un moment determinat (Eagle i Marcos 1980; Soufi i Raouf 1992; Garyfallos, et al., 1998). Als Estats Units sembla que aquests factors no s'han associat a un increment en el percentatge d'alumnes que escullen psiquiatria (Clardy, et al., 2000; Sierles, et al., 2003).

Factors intrínsecs

- (a) Entre els factors relacionats amb les característiques del subjecte que s'ha considerat que influeixen en l'elecció de psiquiatria, es troben el fet de ser dona (Eagle i Marcos 1980; Alexander i Eagles 1986; Shelley i Webb 1986; Alexander i Eagles 1990; Sierles i Taylor 1995; Calvert, et al., 1999), determinats trets de personalitat (Eagle i Marcos 1980; Sierles i Taylor 1995), experiència prèvia amb la malaltia mental (Samuel-Lajeunesse i Ichou 1985; Alexander i Eagles 1990; Kuhnigk, et al., 2007) i el fet de mostrar interès per ser psiquiatre abans i, sobretot, després d'haver fet les pràctiques (Wilkinson, et al., 1983; Zimny i Sata 1986; Pan, et al., 1990; Sierles i Taylor 1995; Calvert, et al., 1999; Clardy, et al., 2000).

- (b) La tasca docent exercida pel mateix departament de psiquiatria ha provat ser la influència més important. El contacte dels estudiants amb

els pacients de salut mental (Nielsen i Eaton 1981; Pardes 1982; Wilkinson, et al., 1983; Augoustinos, et al., 1985; Samuel-Lajeunesse i Ichou 1985; Shelley i Webb 1986; Alexander i Eagles 1990; Sierles i Taylor 1995; Garyfallos, et al., 1998; Singh, et al., 1998), sobretot a consultes externes i a urgències (Clardy, et al., 2000), la qualitat de l'ensenyament (Nielsen 1980; Brook 1983; Zimny i Sata 1986; Lee, et al., 1995) i el prestigi del departament de psiquiatria (Sierles 1982) emergeixen com a aspectes que influeixen en la consideració d'esdevenir psiquiatra.

En els últims 25 anys, els estudis d'Estats Units (Nielsen i Eaton 1981; Weissman, et al., 1994; Balon, et al., 1999; Sierles, et al., 2003; Sierles, et al., 2003), Regne Unit (Brockington i Mumford 2002; Goldacre, et al., 2005) i Austràlia (Tonge 2005) informen que el percentatge d'alumnes que escullen psiquiatria com a especialitat futura està disminuint a un ritme constant, tot i que, recentment, es dona un lleuger increment del 3,5% al 1999 al 4,1% al 2008 entre els estudiants dels Estats Units (NRMP 2008). Aquest increment pot ser degut a un canvi en les opinions cap a l'especialitat, tot i que, possiblement, això només representa una explicació parcial (Balon, et al., 1999).

Sierles i cols., l'any 2003, avaluen els problemes que impedeixen l'augment de psiquiatres als Estats Units en un futur pròxim (Sierles, et al., 2003). Un d'aquests problemes és la poca satisfacció dels llicenciats recents amb les pràctiques de psiquiatria. Bashook i Weissman afirmen que el fet de percebre l'assignatura com a massa fàcil en comparació amb les altres

també en dificulta l'augment de vocacions (Bashook i Weissman 1982). Un altre problema és la tendència actual en la pràctica clínica diària cap a la gestió de recursos, que ha canviat la formació en psiquiatria, ja que els estudiants poden considerar els psiquiatres mers psicofarmacòlegs. Per tant, la professió podria no satisfer els estudiants que esperen una psiquiatria més orientada cap a la psicoteràpia (Balon, et al., 1999).

A Espanya, donat que el nombre d'opositors via MIR excedeix el nombre de places disponibles, una manera aproximada de conèixer les preferències dels llicenciats cap a les diferents especialitats MIR és observant l'ordre en què s'escullen. En un informe de l'any 2007 del Ministeri de Sanitat espanyol per valorar la oferta i necessitat de metges especialistes (González i Barber 2007), s'observa que la preferència dels llicenciats recents cap a la psiquiatria ha empitjorat des de l'any 2004. L'any 2006, psiquiatria va ser la vint-i-tresena especialitat en escollir-se via MIR del total de quaranta-set especialitats, mentre que a l'any 2004 en va ser la vintena. A partir de les places via MIR disponibles també podem conèixer de manera aproximada el percentatge de llicenciats que, finalment, s'especialitzen en psiquiatria. L'any 2002/2003 el percentatge de places de psiquiatria representava un 2,9% d'un total de 5.496 places, la vuitena especialitat més disponible. L'any 2007/2008 és d'un 3,35% del total de 6.661 places de residència per a especialitats mèdiques, la sisena especialitat més disponible (MSC 2007). Així doncs, en els últims cinc anys, s'ha produït un increment de les places disponibles.

En resum, a causa del baix nombre de psiquiatres, cada vegada hi ha més estudis en la literatura internacional sobre les opinions i actituds dels estudiants de medicina cap a la psiquiatria. Tot i que, en general, és bona, destaquen les opinions sobre la manca de rigor científic, la ineficàcia del tractament o la percepció d'elevada pressió social si s'escull l'especialitat. En relació a la influència de la formació, l'evidència indica que el procés docent modifica les opinions i actituds cap a l'especialitat en un sentit favorable en la majoria d'estudis. Hi ha, també, però, estudis contradictoris sobre si la docència millora el percentatge d'estudiants que mostren interès en especialitzar-se en psiquiatria. Finalment, alguns factors s'han mostrat com la influència més important en l'elecció professional, com els que depenen de la tasca docent exercida pel departament de psiquiatria propi.

OBJECTIUS

OBJECTIUS

D'acord amb els antecedents exposats anteriorment i amb l'objectiu general de millorar els processos docents d'aquesta disciplina, els objectius específics plantejats en aquest treball són:

1. Descriure les opinions i actituds cap a la psiquiatria d'una mostra d'estudiants de 2n cicle de medicina de la UAB en els següents àmbits:
 - I. Mèrits de la psiquiatria com a especialitat.
 - II. Eficàcia de la intervenció en salut mental.
 - III. Definició de rol i funció del psiquiatre.
 - IV. Possibles abusos ètics i legals i reconeixement social dels psiquiatres.
 - V. Suport i recompensa professional percebuda.
 - VI. Factors específics de la unitat docent pròpia.
2. Descriure les tendències vocacionals cap a les diferents especialitats mèdiques d'una mostra d'estudiants de 2n cicle de medicina de la UAB i analitzar, més en concret, les tendències vocacionals cap a la psiquiatria.
3. Comparar i analitzar les possibles diferències en les opinions i actituds (sobre els àmbits ja esmentats al 1r objectiu) i les tendències vocacionals cap a la psiquiatria entre dos països i cultures diferents: Espanya i EUA.
4. Comparar i analitzar els possibles canvis en les opinions i actituds (sobre els àmbits ja esmentats al 1r objectiu) i les tendències vocacionals cap a

la psiquiatria d'una mostra d'estudiants de medicina de la UAB abans i després del període de docència.

5. Comparar i analitzar les possibles diferències en les opinions i actituds (sobre els àmbits ja esmentats al 1r objectiu) i les tendències vocacionals cap a la psiquiatria d'una mostra d'estudiants de medicina de la UAB de primer i una altra de cinquè curs.

CAPÍTOL 1

Perspectivas sobre la psiquiatría de los estudiantes de medicina de la UAB

G. Pailhez¹, A. Bulbena¹, J. Pérez Sánchez², S. Ros¹

*¹Facultad de Medicina de la Universidad Autónoma de Barcelona.
Unidad Docente del Instituto Municipal de Asistencia Sanitaria (UDIMAS).
Hospital del Mar.*

²Facultat de Ciències de la Salut i de la Vida Universitat Pompeu Fabra

Rev Psiquiatría Fac Med Barna 2001; 28(3):152-159

RESUMEN

En este artículo se recoge la opinión de los estudiantes de medicina sobre diversos aspectos de la psiquiatría. Además, incluye una estimación del porcentaje de alumnos que escogen las diversas especialidades, particularmente psiquiatría. **Material y método:** Con un diseño transversal, se analiza descriptivamente la opinión de 151 estudiantes de Medicina que han cursado la asignatura de psiquiatría mediante un cuestionario basado en el modelo de Balon, y cols. 1999. **Resultados:** Un 40% de los estudiantes consideraron que la psiquiatría no está en expansión, mientras que un 80% opinó a favor de su eficacia. Un tercio de los alumnos restó peso a la función del psiquiatra, además de optar por una psiquiatría que contemple ambos aspectos, psicológicos y biológicos. Se hallaron actitudes negativas previas referentes a la elección de la especialidad, destacando el temor al bajo prestigio social y el bajo estatus entre el colectivo médico. El porcentaje de alumnos que escogieron psiquiatría como posible especialidad futura resultó del 4-6%. **Discusión:** Es básico educar a lo largo de la carrera con un concepto de enfermar que contemple los aspectos biológicos, psicológicos y sociales. El contacto con profesores y residentes, sobretodo a través de las prácticas, resulta determinante para propiciar una mayor comprensión de la especialidad. Estos aspectos deben mejorarse para poder modificar las posibles actitudes previas negativas.

Palabras clave: Actitudes hacia la Psiquiatría. Estudiantes de Medicina. Educación. Tendencias vocacionales.

INTRODUCCIÓN

Este estudio tiene como objetivo conocer la opinión de estudiantes de medicina que han cursado la asignatura de psiquiatría, respecto a su valor global, su eficacia, su definición y funciones, su posición social, su valor como especialidad de la carrera y, finalmente, algunas consideraciones sobre su enseñanza. Además, también incluye una estimación del porcentaje de alumnos que escogen las diversas especialidades médicas, sobretodo la de psiquiatría. Estas cuestiones quedan reflejadas en el modelo de Balon, y cols. 1999.

El aprendizaje ha sido descrito como el desarrollo de unas actitudes y aptitudes a través del estudio de una materia. Esta evolución se fundamenta en un cambio de la conducta a través de la obtención de unos conocimientos y progreso de nuevas habilidades (Llorente, y cols. 1986). El presente estudio considera la definición de actitud como el sentimiento que predispone a responder de determinado modo hacia los objetos, las personas y los hechos (Myers, 1995).

Las actitudes y opiniones de los estudiantes de medicina respecto a las diferentes especialidades parecen modificarse a lo largo del desarrollo de la carrera (Llorente, y cols. 1986; Lee, y cols. 1995). Habitualmente, se ha observado en España una actitud previa negativa hacia algunos de los conocimientos del primer ciclo de la carrera (Alins Rami, y cols. 1990), especialmente hacia la psicología médica (Pérez, 1991), y también hacia la psiquiatría. De ésta, persiste la creencia de su falta de rigor científico, la

inexistencia de recursos psiquiátricos para tratar a los pacientes o la innecesidad de formación psiquiátrica a lo largo de la licenciatura. Es sabida la dificultad para que estas actitudes previas se puedan rectificar durante la formación (Franco, y cols. 1993). Este obstáculo podría deberse a que éstas posibles modificaciones no estén relacionadas con el contenido teórico de las asignaturas de psicología y psiquiatría, sino a otros factores como las actitudes de los profesores o los valores y habilidades personales de los alumnos (Rodrigues, 1992).

No existe unanimidad sobre el efecto que pueden producir las prácticas de psiquiatría en las opiniones que emiten los estudiantes. Algunos autores estadounidenses (Soufi y Raof, 1992) afirman que tal relación es significativa, mientras que otros opinan que es inexistente (Galletly, y cols. 1995) o, en cualquier caso, entre estudiantes chilenos, pasajera (Araya, y cols. 1992). Otros factores influyen, también, en estas opiniones; por ejemplo, los alumnos que escogen como especialidad la cirugía y la ginecología son los que emiten una respuesta menos favorable respecto a la psiquiatría. Asimismo, no existen diferencias de personalidad entre alumnos con distinto rendimiento académico (Monleón-Moscardó, y cols. 2001) y que además éste pueda modificar su opinión sobre la especialidad (Koh, 1990; Baptista, y cols. 1993).

Sin embargo y según diversos autores, actualmente se está produciendo una mejora notoria de la opinión global de la especialidad, que también coincide con la mejora de la imagen social general (Balon, y cols. 1999), entre los profesionales de la salud en los hospitales (García Ruíz, y cols.

1991) y entre los estudiantes de medicina, los cuales tienen una actitud más positiva que aquellos que estudian otras carreras (Franco, y cols. 1993). Asimismo, se ha observado en España que psiquiatría es la tercera especialidad más escogida por los estudiantes de primer ciclo, con un porcentaje del 7,14 % (Rojo Moreno, y cols. 1989), cifra similar entre los estudiantes estadounidenses al empezar la carrera (Feifel, y cols. 1999).

Por otro lado, se está reduciendo considerablemente la proporción de alumnos de segundo ciclo que eligen psiquiatría como especialidad futura. En Estados Unidos, durante la pasada década, este fenómeno supuso un 41% menos de alumnos que escogieron psiquiatría (Nielsen y Eaton, 1981). Actualmente, el porcentaje se sitúa entre el 2% y el 3%. Sólo cabe especular sobre las causas de esta disminución; sin embargo, puede afirmarse que son multifactoriales y que no hay acuerdo entre los diversos autores: la gran influencia biológica actual en la especialidad, la baja expectativa de remuneración en comparación con otras especialidades, la competencia entre estudiantes de psiquiatría, psicología y trabajo social, y la incapacidad de la psiquiatría de cambiar la sociedad a través de la medicina (Balon, y cols. 1999). Otras causas serían la presión social negativa ejercida por los compañeros y personal no psiquiátrico de las unidades docentes (Nielsen y Eaton, 1981) o las características de la facultad y su situación geográfica (Sierles y Taylor, 1995).

El presente estudio pretende describir las actitudes de estudiantes de Medicina de nuestro país sobre la Psiquiatría con la idea de mejorar los procesos docentes de dicha disciplina.

MATERIAL Y MÉTODO

La muestra del estudio estuvo constituida por 151 estudiantes escogidos de manera aleatoria de la Facultad de Medicina de la Universidad Autónoma de Barcelona. De ellos, 87 eran alumnos de la UDIMAS (Unidad Docente del Instituto Municipal de Asistencia Sanitaria) y 64 de las unidades docentes dependientes del ICS (Instituto Catalán de la Salud).

En cuanto a la frecuencia de distribución por sexo, 49 fueron hombres (32,7%) y 101 mujeres (67,3%). La edad media resultó de 22,4 años (s.d. 1,14 años). La única formalidad para poder contestar la encuesta era haber cursado la teoría y práctica de la asignatura de psiquiatría en los años académicos 1997/1998 (n:93/p:61,6%) o 1998/1999 (n:58/p:38,4%).

El diseño del estudio fue transversal y consistió en la administración de una única encuesta anónima en forma de cuestionario. El instrumento seleccionado para la obtención de los datos fue el cuestionario de Nielsen, y cols. 1981 adaptado por Balon, y cols. 1999 y traducido del inglés al catalán. El cuestionario de Balon consta de 31 ítems, 29 de los cuales recogen las actitudes de los estudiantes de medicina sobre la psiquiatría agrupadas en seis aspectos:

1. Méritos globales de la psiquiatría,
2. Eficacia,
3. Definición de rol y función del psiquiatra,
4. Posibles abusos y crítica social,

5. Apoyo y carrera profesional y
6. Factores específicos de la facultad o unidad.

Cada ítem es de respuesta múltiple: “completamente de acuerdo”, “moderadamente de acuerdo”, “moderadamente en desacuerdo” y “completamente en desacuerdo”. Con los dos ítems restantes se estimó el número de estudiantes que eligen las diversas especialidades médicas y se evaluó hasta qué punto ha considerado el alumno la elección de psiquiatría como alternativa a su futuro profesional.

A cada uno de los encuestados se le advirtió del anonimato y de que no había ningún riesgo, ni académico, ni social, tanto si respondían como si no. La encuesta fue repartida por un alumno de la misma facultad con la finalidad de conseguir, probablemente por proximidad, un mayor índice de respuesta. Por otra parte, el anonimato quedó preservado, ya que el tratamiento estadístico de la encuesta fue realizado por otro investigador, desconocedor de quienes habían respondido. Previamente al inicio del estudio, se obtuvieron los permisos del Dr. Richard Balon, de la Wayne State School of Medicine de Detroit (Michigan), y de los distintos coordinadores de las unidades docentes. Respecto al consentimiento, se puede considerar que, en estas condiciones, su cumplimentación es válida como consentimiento informado.

El tratamiento estadístico se realizó en un ordenador Macintosh Power PC 7600/120 con el programa Statview 5.0. Los análisis descriptivos de los ítems, destinados a cumplir los diversos objetivos, se han preparado en

forma de porcentaje relativo, sin tener en cuenta NS/NC, excepto en las respuestas de los dos últimos ítems, sobre la elección de las diversas especialidades médicas.

RESULTADOS

Las Tablas 1 a 6 muestran de cada ítem el porcentaje relativo de alumnos que estaban “completa” o “moderadamente de acuerdo” y “completa” o “moderadamente en desacuerdo” con el enunciado. Las tablas recogen cada uno de los seis aspectos en que estaba dividido el cuestionario de Balon.

La Tabla 1 incluye las respuestas sobre los méritos globales de la psiquiatría y contiene los tres primeros ítems. La mayoría de los alumnos se mostraron positivos en este aspecto. En el primer enunciado, un 84% de los alumnos estuvo de acuerdo en que la psiquiatría está progresando en la atención de los trastornos mentales, mientras que un 16% opinó lo contrario. En cuanto al avance de la psiquiatría como especialidad médica, la diferencia de opiniones no resultó tan evidente, ya que, aunque un 62% de los estudiantes estuvo de acuerdo, un 38% de ellos no mantenían la misma postura. Y en la tercera pregunta, un 73% opinó que la especialidad posee valor científico, ante un 27% que manifestó lo opuesto.

TABLA I: MÉRITOS GLOBALES DE LA PSIQUIATRÍA

	Porcentaje de estudiantes			
	CA	MA	MD	CD
1. La investigación en psiquiatría ha hecho grandes pasos en el avance de la atención de los trastornos mentales más importantes.	25.8	58.3	13.9	2.0
2. La psiquiatría es una frontera de la medicina en rápida expansión.	11.3	50.7	30.0	8.0
3. La psiquiatría es una especialidad no científica e imprecisa.	2.6	24.5	41.1	31.8

CA = Completamente de acuerdo; MA = Moderadamente de acuerdo; MD = Moderadamente en desacuerdo; CD = Completamente en desacuerdo.

La Tabla 2 mide la eficacia de la psiquiatría según los estudiantes y contiene los ítems cuarto, quinto y sexto. Los tres obtuvieron resultados similares: la mayoría de los alumnos, en más del 80%, se manifestaron a favor de la eficacia de la especialidad, constanding algunas opiniones en desacuerdo. Un 6% de los estudiantes no juzgó oportuna la recomendación psiquiátrica para un familiar, un 17% no consideró que la consulta psiquiátrica tuviera valor para los pacientes médicos o quirúrgicos y un 12% no estuvo de acuerdo en que el tratamiento psiquiátrico sea bastante útil para quién lo recibe.

TABLA II: EFICACIA

	Porcentaje de estudiantes			
	CA	MA	MD	CD
4. Si alguno de mi familia estuviese muy alterado emocionalmente y la situación no mejorase, yo recomendaría hacer una visita al psiquiatra.	74.2	19.9	5.3	0.6
5. La consulta psiquiátrica para pacientes médicos o quirúrgicos es, a menudo, bastante útil.	37.3	45.3	14.7	2.7
6. El tratamiento psiquiátrico es bastante útil para la gente que lo recibe.	27.4	60.0	11.3	1.3

CA = Completamente de acuerdo; MA = Moderadamente de acuerdo; MD = Moderadamente en desacuerdo; CD = Completamente en desacuerdo.

La opinión de los estudiantes sobre el rol y función del psiquiatra queda reflejada en la Tabla 3. Contiene los ítems 7-13. Este aspecto de la especialidad presentó bastante disparidad de criterios. La séptima pregunta fue la que obtuvo un resultado más diferenciado: casi un 90% estuvo de acuerdo con la validez de la psiquiatría como especialidad médica, mostrándose en contra un 10%.

Sin embargo, no hubo tanta desigualdad entre los demás enunciados, ya que aproximadamente un tercio de los alumnos restó peso a la función del psiquiatra. De esta manera, un 37% opinó que la mayoría de los psiquiatras no siguen un pensamiento lógico y claro, un 29%, que los psicólogos o trabajadores sociales están igualmente calificados para tratar trastornos emocionales, un 26%, que los psiquiatras tienen la misma autoridad que los demás profesionales de la salud mental y un 37% consideró que los psiquiatras piden demasiadas disculpas por cómo es la especialidad en su enseñanza.

En las preguntas 12 y 13, de carácter opuesto, los estudiantes opinaron a favor, en un 67% en ambos enunciados, de una psiquiatría más biológica pero que preste también más atención a los aspectos psicológicos del paciente.

TABLA III: DEFINICIÓN DE ROL Y FUNCIÓN DEL PSIQUIATRA	Porcentaje de estudiantes			
	CA	MA	MD	CD
7. La psiquiatría no es una rama genuina y válida de la medicina.	2.6	7.9	23.2	66.3
8. La mayoría de los psiquiatras siguen un pensamiento lógico y claro.	7.3	55.6	27.8	9.3
9. En muy pocas excepciones, los psicólogos clínicos y los trabajadores sociales están igualmente calificados que los psiquiatras para tratar personas con trastornos emocionales.	6.0	23.3	36.0	34.7
10. Entre los profesionales de la salud mental, los psiquiatras tienen más autoridad e influencia.	30.5	43.7	15.2	10.6
11. Los psiquiatras, cuando enseñan la asignatura de psiquiatría, demasiado a menudo piden disculpas por como es la especialidad.	11.3	26.0	38.0	24.7
12. La psiquiatría es demasiado biológica y no presta atención suficiente a los problemas emocionales y de la vida del paciente.	9.0	23.6	41.0	26.4
13. La psiquiatría es demasiado analítica, teórica y psicodinámica y no presta atención suficiente a la fisiología del paciente.	7.7	25.2	54.5	12.6

CA = Completamente de acuerdo; MA = Moderadamente de acuerdo; MD = Moderadamente en desacuerdo; CD = Completamente en desacuerdo.

La Tabla 4 ilustra la opinión de los alumnos respecto a los posibles abusos y crítica social hacia la especialidad. La mayoría de los estudiantes consideró que los psiquiatras no abusan de su poder legal (79%); sin embargo, hasta un 21 % opinó lo contrario. A la pregunta 15, el 62% consideró que los psiquiatras ganan la misma cantidad de dinero que la mayoría de los otros especialistas, mientras que el 38% no estuvo de acuerdo.

TABLA IV: POSIBLES ABUSOS Y CRÍTICA SOCIAL	Porcentaje de estudiantes			
	CA	MA	MD	CD
14. Los psiquiatras abusan a menudo de su poder legal para hospitalizar pacientes en contra de su voluntad.	6.4	14.3	35.0	44.3
15. De mediana, el psiquiatra gana el mismo dinero que la mayoría de los otros especialistas.	11.1	51.3	28.2	9.4

CA = Completamente de acuerdo; MA = Moderadamente de acuerdo.

MD = Moderadamente en desacuerdo; CD = Completamente en desacuerdo.

Las creencias de los estudiantes sobre la consideración de la especialidad como carrera profesional y el apoyo que reciben para cursarla están contenidas en la Tabla 5. Recoge los ítems 16-23.

En cuanto al concepto de la elección de la especialidad como futuro profesional, la mayoría de los estudiantes reflejó actitudes negativas previas ante la psiquiatría, ya que un 64% consideró que ésta tiene un bajo prestigio en la sociedad y un 80% que no goza de un alto estatus entre el colectivo médico.

Por el contrario, un 77% negó que algunos médicos que no pueden obtener la residencia en otras especialidades cursen psiquiatría, y un 81% también negó que la psiquiatría esté llena de especialistas de baja calidad procedentes de otros países.

En cuanto al apoyo que reciben los estudiantes para cursar la especialidad, un 15% y un 20% respectivamente, opinaron que su familia, amigos y médicos conocidos les desaconsejaban elegir psiquiatría. Un 34% creyó que la elección de la especialidad implica prejuicios por parte de sus compañeros

y un 33% se siente incómodo ante pacientes psiquiátricos.

TABLA V: APOYO Y CARRERA

PROFESIONAL	Porcentaje de estudiantes			
	CA	MA	MD	CD
16. La psiquiatría tiene bajo prestigio entre el público en general.	24.5	39.8	22.4	13.3
17. La psiquiatría tiene un alto estatus entre las otras disciplinas médicas.	3.5	16.1	58.7	21.7
18. Muchos médicos que no pueden obtener una plaza de MIR en otras especialidades entran eventualmente en psiquiatría.	2.9	19.7	39.4	38.0
19. La psiquiatría es una especialidad que está llena de médicos de otros países, con capacitación de baja calidad.	3.6	15.1	53.2	28.1
20. Mi familia me saca de la cabeza hacer psiquiatría.	5.7	9.2	17.7	67.4
21. Mis amigos y médicos conocidos me sacan de la cabeza hacer psiquiatría.	6.3	14.1	14.1	65.5
22. Si un/a estudiante expresa interés por la psiquiatría, corre el riesgo de ser visto/a como raro/a, peculiar o neurótico/a.	6.2	27.8	18.0	48.0
23. Me siento incómodo/a con enfermos psiquiátricos.	3.5	29.4	37.0	30.1

CA = Completamente de acuerdo; MA = Moderadamente de acuerdo.

MD = Moderadamente en desacuerdo; CD = Completamente en desacuerdo.

La Tabla 6 reúne la consideración de los alumnos hacia la especialidad en su Facultad o Unidad Docente. Contiene los ítems 24-29. Los resultados fueron bastante dispares en cuanto a los criterios de enseñanza: un 48% opinó que era interesante y de buena calidad, mientras que un 52% manifestó lo contrario.

En la pregunta 25 un 57% consideró que los residentes fueron buenos modelos; un 70%, en la pregunta 26, opinó que lo fueron los psiquiatras. En las preguntas específicas sobre la Unidad Docente en cuanto a la función del

psiquiatra, apoyo y carrera profesional, un 63% de los alumnos opinaron que los psiquiatras de su Unidad tienen un pensamiento lógico y claro, con un porcentaje muy similar a la octava pregunta, y que el personal no psiquiátrico es respetuoso con la especialidad (71%). Aproximadamente la mitad de los estudiantes consideraron que no se les anima lo suficiente a cursar psiquiatría.

TABLA VI: FACTORES ESPECÍFICOS DE LA FACULTAD O UNIDAD

	Porcentaje de estudiantes			
	CA	MA	MD	CD
24. La enseñanza de la psiquiatría en mi Unidad Docente es interesante y de buena calidad.	10.1	38.2	26.2	25.5
25. Durante mis prácticas psiquiátricas, los residentes fueron buenos modelos.	19.3	37.8	24.3	18.6
26. Durante mis prácticas, los psiquiatras fueron buenos modelos.	26.0	44.0	20.0	10.0
27. La mayoría de los psiquiatras de mi Unidad Docente tienen un pensamiento lógico y claro.	18.8	44.3	22.1	14.8
28. La mayoría del personal no psiquiátrico en mi Unidad Docente es respetuoso con la psiquiatría.	23.0	48.7	24.3	4.0
29. Aunque alguien del curso esté interesado por la psiquiatría, en mi Unidad Docente no se esfuerzan en animarme para hacer psiquiatría.	16.6	33.8	32.4	17.2

CA = Completamente de acuerdo; MA = Moderadamente de acuerdo.

MD = Moderadamente en desacuerdo; CD = Completamente en desacuerdo.

En cuanto a la pregunta (ítem 30) “¿Hasta qué punto has considerado escoger psiquiatría como especialidad?”, 46 (30,5%) alumnos expresaron que nunca lo han considerado, 26 (17,2%) que lo han considerado pero finalmente lo han descartado, 54 (35,7%) estudiantes que lo han reflexionado pero les parece improbable cursar la especialidad, 19 (12,6%) que lo han considerado pero aún no están seguros de escogerla y 6 (4%)

alumnos que desean cursar la especialidad como futuro profesional.

Las especialidades elegidas por los estudiantes encuestados fueron las siguientes (ítem 31): medicina interna 41(27,1%), cirugía y subespecialidades quirúrgicas 14 (9,2%), obstetricia/ginecología 11 (7,3%), oftalmología 5 (3,3%), neurología 7 (4,6%), radiología 1 (0,7%), dermatología 3 (2%), medicina de familia 16 (10,6%), pediatría y subespecialidades 17 (11,3%), medicina de urgencias 3 (2%), anestesiología 4 (2,6%), anatomía patológica 1 (0,7%), psiquiatría 9 (6%), otras especialidades médicas 4 (2,6%), ninguna de las anteriores 9 (6%) y NS/NC 6 (4%).

DISCUSIÓN Y CONCLUSIONES

En general, la actitud de los estudiantes hacia la psiquiatría ha resultado positiva, con algunas excepciones. Respecto a la estimación del porcentaje de alumnos que la escogen, resultó distinto en los dos últimos ítems, con un 4% (6 alumnos) y un 6% (9 alumnos) respectivamente, la diferencia puede explicarse por la razón de que 3 de estos 9 alumnos estén considerando cursar psiquiatría pero aún no están seguros, y la vieran como mejor opción en la última pregunta.

En cuanto a las opiniones emitidas respecto a los méritos de la psiquiatría con relación a las demás especialidades médicas, destaca que cerca de un 40% de los alumnos consideraron que ésta no es una frontera de la medicina en rápida expansión. En términos de eficacia, la gran mayoría de los estudiantes se mostró abiertamente de acuerdo con este aspecto de la

especialidad, pues recomendarían una visita al psiquiatra para un familiar alterado emocionalmente, y consideran útil la consulta y el tratamiento para quién lo recibe.

Sin embargo se restó peso a la función del psiquiatra, ya que aproximadamente un tercio de los alumnos, opinaron que la mayoría no siguen un pensamiento lógico y claro, que los psicólogos o trabajadores sociales están igualmente calificados para tratar trastornos emocionales, que poseen la misma autoridad e influencia que los demás profesionales de la salud mental y que piden demasiadas disculpas por como es la especialidad en su enseñanza. Cabe destacar la paradoja que se produjo en las respuestas a favor de una psiquiatría más biológica, pero también con más atención a las cuestiones psicológicas. Seguramente, los estudiantes optaron por la importancia de ambos aspectos.

Las respuestas más significativas fueron las relativas a la elección de la especialidad como carrera profesional, pues podrían reflejar la asunción por parte de los estudiantes de prejuicios negativos previos que tiene la sociedad sobre la Psiquiatría. En nuestro estudio, las más destacadas fueron la creencia de que la psiquiatría tiene un bajo prestigio en la sociedad y que no goza de un alto estatus entre el colectivo médico. Sin embargo, negaron que algunos médicos que no pueden obtener la residencia en otras especialidades cursen psiquiatría, y que esté llena de especialistas de baja calidad procedentes de otros países. También resultaron interesantes las opiniones de la mitad de los estudiantes afirmando que no se les anima lo suficiente en las aulas para cursar la especialidad. Estas actitudes negativas

también se han observado con respecto a la enfermedad mental, con la constatación de una opinión general de rechazo hacia este tipo de patología (Fernández Ríos, y cols. 1988). Igualmente, en otros estudios se ha demostrado que las actitudes hacia la medicación psicotrópica entre estudiantes de medicina responden a un cierto escepticismo (Hillert, 1999), o incluso fue duramente criticada (Linden y Becker, 1984).

Estas opiniones podrían explicar el bajo porcentaje de alumnos que finalmente deciden cursar la especialidad. Entre el 4 y el 6% de los alumnos eligieron psiquiatría como especialidad médica futura. Dichos porcentajes son superiores a los presentados recientemente en Estados Unidos (2-3%) entre estudiantes después de cursar la asignatura (Balon, y cols. 1999), aunque ligeramente inferior a otros estudios entre alumnos de primer ciclo (Rojo Moreno, y cols. 1989; Feifel, y cols. 1999). Las actitudes negativas hacia la especialidad se incrementan a lo largo de estos tres años (Wiers-Jenssen y Aasland, 1999). Aunque este porcentaje obtenido sigue siendo bajo, quizás las actitudes negativas previas hacia la psiquiatría entre los estudiantes influyan menos en su elección, y sean ligeramente distintas a las observadas en otros estudios como el de Balon, y cols. 1999 en EE.UU., o el de Franco, y cols. 1993 entre estudiantes españoles: en nuestro trabajo, los alumnos demostraron además tener un concepto de enfermar más biológico, psicológico y social, que seguramente ha influido en este porcentaje. La enseñanza a lo largo de la carrera desde este concepto es básica para mostrar más interesante para la especialidad (Lee, y cols. 1995; Franco, y cols. 1993).

La modificación temprana de estas actitudes durante la formación es básica para conseguir un mayor acercamiento del alumnado hacia la realidad psiquiátrica. Como escribe Yllá Segura, y cols. 1988: “es una parte esencial del proceso educativo, no sólo para los futuros psiquiatras, sino en especial para los médicos generales que van a jugar un papel importante en pacientes con patología mental”. También resulta esencial la insistencia en el apoyo y ánimos desde los residentes y profesorado, para que los alumnos vean atractiva la posibilidad de ser psiquiatras.

Algunos estudios demuestran que este acercamiento propicia una mayor comprensión de la especialidad (Roman y Floyd, 1981; Lee, y cols. 1995). Esto fue corroborado por el estudio de Yllá Segura y González-Pinto, 1999, en el que una experiencia grupal entre estudiantes de medicina de primer ciclo demostró cambios positivos significativos en sus actitudes respecto a la enfermedad mental. Estas pruebas demuestran la importancia de una enseñanza de la psiquiatría cada vez más clínica para que el alumno se acerque más a la realidad de la especialidad.

Por lo tanto, y como cita Segovia de Arana, 1986: “se deben tener presentes las oportunidades dadas al estudiante para que pueda ser estimulado en el despertar de su vocación profesional, al ser “expuesto” suficientemente a los incentivos de cada especialidad en su paso por los laboratorios de investigación, áreas de Asistencia Primaria, de Medicina Familiar, Servicios de Psiquiatría y actividades de Salud Pública”.

Una vez analizados los resultados, cabe concluir que el papel del profesor es fundamental para determinar la imagen de los alumnos hacia la especialidad y por tanto la mejor manera de incrementar el número de especialistas es a través del apoyo, y especialmente, durante el primer ciclo mediante un concepto de enfermar biopsicosocial. Asimismo, los alumnos parecen tener una opinión favorable en general aunque no se muestran dispuestos a elegirla debido a diversas actitudes negativas, entre las que destaca el tópico bajo prestigio social de la psiquiatría.

BIBLIOGRAFÍA

- Alins Rami I, Corral Munar A, García Lavigne JA, Lorente Garín JA. Actitudes hacia la Profesión en los Estudiantes de Medicina de la Universidad de Navarra. *Revista de Medicina de la Universidad de Navarra* 1990;34(2):71-6.
- Araya RI, Jadresic E, Wilkinson G. Medical Students. Attitudes to Psychiatry in Chile. *Med Educ* 1992;26:153-6.
- Balon R, Franchini GR, Freeman PS, Hassenfeld IN, Keshavan MS, Yoder E. Medical Students Attitudes and Views of Psychiatry. 15 Years Later. *Academic Psychiatry* 1999;23:30-6.
- Baptista T, Pérez CS, Méndez L, Esqueda L. The Attitudes toward Psychiatry of Physicians and Medical Students in Venezuela. *Acta Psychiatr Scand* 1993;88:53-9.
- Feifel D, Yu Moutier C, Swerdlow NR. Attitudes toward Psychiatry as a Prospective Career among Students Entering Medical School. *Am J Psychiatry* 1999;156:1397-402.
- Fernández Ríos L, Torres Collazo M, Carballal Balsa MC. Una Escala de Medición de Actitudes hacia los Enfermos Mentales en Futuros Técnicos de Salud. *R.A.E.N.* 1988;8(27):637-51.

- Franco MD, Giles E, Camacho M. Actitudes hacia la Psiquiatría de los Estudiantes de Medicina. *An Psiquiatría (Madrid)* 1993;9(10):42-50.
- Galletly CA, Schrader GD, Chesterman HM, Tsourtos G. Medical Student Attitudes to Psychiatry: Lack of Effect of Psychiatric Hospital Experience. *Med Educ* 1995;29:449-51.
- García Ruiz M, Vázquez S, Fernández López JA. Actitudes del Médico hacia la Psiquiatría en un Hospital General. *Psiquis* 1991;1:46-52.
- Hillert A. Attitudes towards Psychotropic Medication among Medical Students. En: Guimón J, Fischer W, Sartorius N, eds. *The Image of Madness. The Public Facing Mental Illness and Psychiatric Treatment*. Karger, Basel, 1999;187-96.
- Koh KB. Medical Students. Attitudes toward Psychiatry in a Korean Medical College. *Yonsei Med J* 1990;31:60-4.
- Lee EK, Kaltreider N, Crouch J. Pilot Study of Current Factors Influencing the Choice of Psychiatry as a Speciality. *Am J Psychiatry* 1995;152(7):1066-9.
- Linden M, Becker S. Attitudes and Assumptions of Medical and Psychology Students in Regard to Psychotropic Medication. *Fortschr Neurol Psychiatr* 1984;52:362-9.
- Llorente MA, Javier Meana J, Ortega F, Delgado A, Loma-Orsorio A. Actitudes hacia la Profesión en los Estudiantes de Medicina de Vitoria-Gasteiz. Resultados de un Cuestionario. *Med Clin (Barc.)* 1986;87:791-5.
- Monleón-Moscardó PJ, Rojo-Moreno J, García-Merita ML, Valdemoro-García C, Monleón-Moscardó A. Estudio Mediante el 16 PF de Cattell de la Personalidad de los Estudiantes de Medicina y el Retraso Académico. *An Psiquiatría (Madrid)* 2001;17(1):1-7.
- Myers DG. *Psychology*, 3ª ed. Madrid: Panamericana, 1995;494.

- Nielsen AC, Eaton JS. Medical Students Attitudes about Psychiatry. Implications for Psychiatric Recruitment. *Arch Gen Psychiatr* 1981;38:1144-54.
- Pérez J. Actitudes de Estudiantes de Medicina: La Psicología Médica en Desventaja. *An Psiquiatría (Madrid)* 1991;7(1):43-5.
- Rodrigues Claudio R. Comparación de Actitudes de Estudiantes de Medicina Brasileños y Españoles hacia la Enfermedad Mental. *Actas Luso-Esp Neurol Psiquiatr* 1992;20(1):30-41.
- Rojo Moreno J, Rojo Moreno M, Valdemoro García C, García Merita ML. Análisis de las Tendencias Vocacionales en los Estudiantes Universitarios, mediante el 16 PF de Cattell. *An Psiquiatría (Madrid)* 1989;5(6):233-8.
- Roman PM, Floyd HH. Social Acceptance of Psychiatric Illness and Psychiatric Treatment. *Coc Psychiatry* 1981;16:21-9.
- Segovia de Arana JM. El Estudiante de Medicina ante la Profesión. *Med Clin (Barc.)* 1986;87:799-801.
- Sierles FS, Taylor MA. Decline of U.S. Medical Student Career Choice of Psychiatry and What to Do about It. *Am J Psychiatry* 1995;152:1416-26.
- Soufi HE, Raof AM. Attitude of Medical Students towards Psychiatry. *Med Educ* 1992;26:38-41.
- Wiers-Jenssen J, Aasland OG. Changes in Career Plans of Medical Students During the First Half of Medical School. *Tidsskr Nor Laegeforen* 1999;119(19): 2858-64.
- Yllá Segura L, González-Pinto Arrillaga A. Group Therapy and Attitudinal Changes to Mental Illness in Medical Students. En: Guimón J, Fischer W, Sartorius N, eds. *The Image of Madness. The Public Facing Mental Illness and Psychiatric Treatment*. Karger, Basel, 1999; 129-37.

Yllá Segura L, González-Pinto Arrillaga A, Guimón Ugartechea J, Castillo E, García N, Burutarán T. Cambios de Actitud ante el Paciente Mental y Variaciones en Personalidad Medidas a través del SCL-90 en Estudiantes de Medicina. Actas Luso-Esp Neurol Psiquiatr 1988;16(5):356-66.

CAPÍTOL 2

Attitudes and views on psychiatry: A comparison between Spanish and U.S. medical students

G. Pailhez¹, A. Bulbena², J. Coll², S. Ros², R. Balon³

¹*Departament de Salut Mental. Centres Assistencials Dr. Emili Mira i López. Santa Coloma de Gramenet. Barcelona. Spain.*

²*Facultat de Medicina de la Universitat Autònoma de Barcelona. Unitat Docent de l'Institut Municipal d'Assistència Sanitària (UDIMAS). Hospital del Mar. Barcelona. Spain.*

³*Wayne State University. Detroit. Michigan. USA.*

Academic Psychiatry 2005; 29:82–91

ABSTRACT

Objective: In order to gain a broader view about the process of recruitment, we decided to compare and analyze the differences between the attitudes and views of Spanish and U.S. medical students towards psychiatry.

Methods: The opinions of 151 students who had completed psychiatry at the end of their fourth year were sought on the basis of their responses to a 33-item questionnaire, using a cross sectional design.

Results: Although in general, Spanish students showed a positive attitude towards psychiatry, the opinion about certain aspects like the biopsychosocial concept of illness, salary, social pressure and respect from nonpsychiatry staff were different from U.S. students' opinions.

Conclusion: These opinions may have influenced the 6% of Spanish students who chose psychiatry as a possible specialty, somewhat higher than the 4.5% of U.S. students.

INTRODUCTION

Medical students appear to modify their attitudes and opinions toward different specialties as they go through medical school (Lee, et al. 1995; Sierles and Taylor 1995). A negative attitude toward psychiatry or the psychiatrist's role has frequently been observed by a number of authors in different countries: U.S. (Lee, et al. 1995; Balon, et al. 1999; Zimny and Sata 1986; Yager, et al. 1982; Nielsen and Eaton 1981; Eagle and Marcos 1980), the U.K. (Calvert, et al. 1999; Creed and Goldberg 1987; Wilkinson, et al. 1983), France (Samuel-Lajeunesse and Ichou 1985), Australia (Yellowlees, et al. 1990; Malhi, et al. 2003), Saudi Arabia (Soufi and Raouf 1992), Korea (Koh 1990), and China (Pan, et al. 1990)]. The most common complaints relate to the lack of scientific rigor in psychiatry, the nonefficacy of treatment, and the psychiatrists' low social status among physicians. Furthermore, it is accepted that there are considerable difficulties in attempting to modify these negative attitudes during the process of medical training (Calvert, et al. 1999; Pan, et al. 1990; Arkar and Eker 1997; Galletly, et al. 1995).

Factors that influence such attitudes directly can be classified according to three main categories: individual factors, factors related to medical school, and sociocultural factors. The first category includes specific characteristics of the subject, such as being female (Sierles and Taylor 1995; Eagle and Marcos 1980; Calvert, et al. 1999; Alexander and Eagles 1990; Alexander and Eagles 1986; Shelley and Webb 1986), personality characteristics (Sierles and Taylor 1995; Eagle and Marcos 1980), previous experience with mental illness (Samuel-Lajeunesse and Ichou 1985; Alexander and Eagles

1990), and interest in becoming a psychiatrist (Sierles and Taylor 1995; Zimny and Sata 1986; Calvert, et al. 1999; Wilkinson, et al. 1983; Pan, et al. 1990). In the second category, which includes factors related to the department of psychiatry delivering training, the most important is the contact that the students have with psychiatric patients (Sierles and Taylor 1995; Nielsen and Eaton 1981; Wilkinson, et al. 1983; Samuel-Lajeunesse and Ichou 1985; Alexander and Eagles 1990; Shelley and Webb 1986; Garyfallos, et al. 1998; Singh, et al. 1998; Augoustinos, et al. 1985). Other factors include the relationship with those involved in the training in psychiatry (Lee, et al. 1995; Zimny and Sata 1986; Brook 1983) and the prestige of the department (Sierles 1982). It also seems that students voice less favorable opinions in the presence of nonpsychiatry staff (Zimny and Sata 1986; Nielsen and Eaton 1981) and during surgical and family medicine internships (Creed and Goldberg 1987; Koh 1990; Brook 1983). The third category relates to wider external factors that seem to depend on geographical and historical events influencing the present (Eagle and Marcos 1980; Soufi and Raouf 1992; Garyfallos, et al. 1998).

Some authors (Balon, et al. 1999; Garyfallos, et al. 1998) believe that the general opinion of psychiatry is gradually improving, together with its social image in general. According to some U.S., British, and Australian studies, the percentage of students choosing psychiatry as their future specialty has decreased considerably (Sierles and Taylor 1995; Balon, et al. 1999; Nielsen and Eaton 1981; Creed and Goldberg 1987; Malhi, et al. 2003; Crowder and Hollender 1981; Brockington and Mumford 2002), although it has lately increased reasonably from 3.5% in 1999 to 4.5% in 2003 (National Resident

Matching Program 2003 Match Data). Although the causes for this decrease cannot be certain, it may be presumed they are multifactorial (Sierles and Taylor 1995; Balon, et al. 1999) and that the U.S. students' views and opinions toward psychiatry after their clerkship only partially explain the low percentage of residents in psychiatry (Balon, et al. 1999).

METHOD

The subjects included in our study were chosen at random from the School of Medicine at the Universitat Autònoma de Barcelona (Autonomous University of Barcelona). According to a cross-sectional design, a questionnaire based on that by Nielsen et al. (Nielsen and Eaton 1981) adapted by Balon et al. (Balon, et al. 1999) and translated from English into Catalan, was administered to all the students. For the comparison, data from U.S. students were obtained from the results of the study done by Balon et al. (Balon, et al. 1999).

We chose these two groups with the hypothesis that comparison of two different countries with different teaching approaches to psychiatry could help us gain a broader view about the complex process of recruitment in both countries. In our university, the psychiatry course consists of a total of 100 hours (6 weeks during the fourth year): 35 hours of theory lessons and 65 hours of practice rotation. In the U.S. the psychiatry course generally consists of 4–8 weeks during the third year. We presumed that these formal differences were not complicating and complex enough to influence a possible change of attitudes among both groups.

Balon et al.'s questionnaire consisted of 39 questions, 29 of which explored the attitudes of medical students toward psychiatry according to six aspects: 1) overall merits of psychiatry, 2) efficacy, 3) role definition and functioning of psychiatrists, 4) possible abuse and social criticism, 5) career and personal reward, and 6) specific medical school factors. Multiple-choice responses to each item were defined as follows: "strongly agree," "moderately agree," "moderately disagree" and "strongly disagree." Four questions were included in order to record demographic characteristics such as sex, age, academic year, and choice of medical specialties. A written explanation of the purpose of the study preceded the main questionnaire.

The only formal criterion required to participate in the study was to have completed a theoretical and practical psychiatry course as in the Balon et al. study (Balon, et al. 1999). Students were given an oral guarantee that their responses to the questionnaire were absolutely anonymous and that neither academic, nor social risks, would be consequent upon their agreement to participate. In view of these conditions, returning an anonymous questionnaire was considered to be indicative of informed consent.

The statistical analysis was performed using a Macintosh Power PC 7600/120 and the program Statview 5.0. Due to the existence of missing data for a number of questions in a few subjects, the descriptive analysis of the attitudes' items were converted to relative percentages, ignoring unanswered items. Data from every question answered by Spanish and U.S. students were compared using a chi-square test with three degrees of freedom (the

questions allowed one of four responses). We applied Bonferroni and Sidak in order to correct the bias due to multiple comparisons.

RESULTS

Selected Demographic Characteristics

The index group consisted of 151 students: 49 men (32.7%), 101 women (67.3%), and one student did not state their gender. The mean age was 22.4 years (SD=1.14). Out of the 151 students who answered the questionnaire, 93 did it during the 1997–1998 academic year and 58 students did it during 1998–1999.

The students indicated their preferred choice of specialty as follows: internal medicine: 27.1% (N=41), pediatrics and its subspecialties: 11.3% (N=17), family medicine: 10.6% (N=16), surgery and surgical subspecialties: 9.2% (N=14), obstetrics/gynecology: 7.3% (N=11), psychiatry 6% (N=9), neurology: 4.6% (N=7), ophthalmology: 3.3% (N=5), anesthesiology: 2.6% (N=4), dermatology: 2% (N=3), emergency medicine: 2% (N=3), diagnostic radiology: 0.7% (N=1), pathology 0.7% (N=1), and “none of the above”: 8.6% (N=13). Six (4%) students were undecided.

Attitudes and Views About Psychiatry

Overall merits of psychiatry. As seen in Table 1, most of the Spanish students were positive about this aspect, and their opinions were significantly

different from those expressed by the U.S. students. Spanish students were less likely to consider that psychiatry is making advances in the care of mental disorders or expanding at the frontiers of medicine (question 1: $X^2=26.42$, $df=3$, $p=0.0001$; question 2: $X^2=27.84$, $df=3$, $p=0.0001$). However, Spanish students contrary to U.S. students, were not of the opinion that psychiatry is imprecise and unscientific (question 3: $X^2=20.25$, $df=3$, $p=0.0002$).

Question	Spain (%)				United States (%)				Analysis	
	Strongly Agree	Moderately Agree	Moderately Disagree	Strongly Disagree	Strongly Agree	Moderately Agree	Moderately Disagree	Strongly Disagree	χ^2	p
1. Psychiatric research has made good strides in advancing care of the major mental disorders.	25.8	58.3	13.9	2.0	46.9	42.5	6.7	3.8	26.42	<0.0001
2. Psychiatry is a rapidly expanding frontier of medicine.	11.3	50.7	30.0	8.0	31.0	46.6	17.4	5.0	27.84	<0.0001
3. Psychiatry is unscientific and imprecise.	2.6	24.5	41.1	31.8	7.9	36.0	38.3	17.8	20.25	<0.0005

Efficacy. As seen in Table 2, students from the U.S. were more likely to consider that psychiatric treatment is beneficial for medical or surgical patients and the differences in this view were statistically significant (question 5: $X^2=29.92$, $df=3$, $p=0.0001$).

Question	Spain (%)				United States (%)				Analysis	
	Strongly Agree	Moderately Agree	Moderately Disagree	Strongly Disagree	Strongly Agree	Moderately Agree	Moderately Disagree	Strongly Disagree	χ^2	p
4. If someone in my family was very emotionally upset and the situation did not seem to be improving, I would recommend a psychiatric consultation.	74.2	19.9	5.3	0.6	69.4	25.4	3.4	1.7		n.s.
5. Psychiatric consultation for medical or surgical patients is often helpful.	37.3	45.3	14.7	2.7	57.3	36.5	4.2	1.9	29.92	<0.0001
6. Psychiatric treatment is helpful to most people who receive it.	27.4	60.0	11.3	1.3	32.3	54.4	10.7	2.5		n.s.

Role and function of the psychiatrist. As seen in Table 3, this aspect presented a certain disparity in the points of view expressed among Spanish students, whilst the U.S. students were more homogeneous in their views. A significant proportion of Spanish students neither regarded psychiatrists as clear, logical thinkers, nor considered that they had the most authority and influence among mental health professionals (question 8: $X^2=42.72$, $df=3$, $p=0.0001$; question 10: $X^2=32.63$, $df=3$, $p=0.0001$). Similarly, Spanish students felt more strongly that psychiatrists are too apologetic when teaching and that “psychiatry is too biologically oriented” (question 11: $X^2=14.78$, $df=3$, $p=0.002$; question 12: $X^2=21.01$, $df=3$, $p=0.0001$).

TABLE 3. Role Definition and Functioning of Psychiatrists (N=151)

Question	Spain (%)				United States (%)				Analysis	
	Strongly Agree	Moderately Agree	Moderately Disagree	Strongly Disagree	Strongly Agree	Moderately Agree	Moderately Disagree	Strongly Disagree	χ^2	p
7. Psychiatry is not a genuine and valid branch of medicine.	2.6	7.9	23.2	66.3	2.9	6.5	24.0	66.4		n.s.
8. Most psychiatrists are clear, logical thinkers.	7.3	55.6	27.8	9.3	26.8	55.2	15.6	2.3	42.72	<.0001
9. With few exceptions, clinical psychologists and social workers are just as qualified as psychiatrists to diagnose and treat emotionally disturbed persons.	6.0	23.3	36.0	34.7	4.6	16.6	38.4	40.3		n.s.
10. Among mental health professionals, psychiatrists have the most authority and influence.	30.5	43.7	15.2	10.6	56.4	29.3	9.6	4.6	32.63	<.0001
11. Psychiatrists are too frequently apologetic when teaching psychiatry.	11.3	26.0	38.0	24.7	5.5	16.5	46.1	31.9	14.78	<.005
12. Psychiatry is too "biologically" minded and not attentive enough to the patient's personal life and psychological problems.	9.0	23.6	41.0	26.4	3.8	14.7	36.9	44.6	21.01	<.0005
13. Psychiatry is too analytical, theoretical, and psychodynamic, and not attentive enough to the patient's physiology.	7.7	25.2	54.5	12.6	5.8	24.5	49.5	20.1		n.s.

Possible abuse and social criticism. As seen in Table 4, most of the Spanish students did not think that psychiatrists abused their legal powers; indeed, as many as 21% of the sample stated quite the opposite, a finding that made their views significantly different from those of the U.S. sample (question 14: $X^2=37.44$, $df=3$, $p=0.0001$).

TABLE 4. Possible Abuse and Social Criticism (N = 151)

Question	Spain (%)				United States (%)				Analysis	
	Strongly Agree	Moderately Agree	Moderately Disagree	Strongly Disagree	Strongly Agree	Moderately Agree	Moderately Disagree	Strongly Disagree	χ^2	p
14. Psychiatrists frequently abuse their legal power to hospitalize patients against their will.	6.4	14.3	35.0	44.3	2.9	3.8	24.6	68.7	37.44	<.0001
15. On average, psychiatrists make as much money as most other doctors.	11.1	51.3	28.2	9.4	9.3	39.4	36.6	14.7		n.s.

Career and personal reward. As seen in Table 5, Spanish students agreed that psychiatry has low social prestige, a view that was significantly different from that expressed by the U.S. students (question 16: $X^2=24.03$, $df=3$, $p=0.0001$). Concerning feeling supported in their choice of psychiatry as a specialty, Spanish students felt less influenced by family, friends, and fellow students, and they were less likely than U.S. students to fear that they might be regarded by others as odd, peculiar, or neurotic (question 20: $X^2=14.43$, $df=3$, $p=0.0024$; question 21: $X^2=39.67$, $df=3$, $p=0.0001$, question 22: $X^2=29.95$, $df=3$, $p=0.0001$).

Question	Spain (%)				United States (%)				Analysis	
	Strongly Agree	Moderately Agree	Moderately Disagree	Strongly Disagree	Strongly Agree	Moderately Agree	Moderately Disagree	Strongly Disagree	χ^2	p
16. Psychiatry has a low prestige among the general public.	24.5	39.8	22.4	13.3	11.3	39.6	39.6	9.4	24.03	<.0001
17. Psychiatry has a high status among other medical disciplines.	3.5	16.1	58.7	21.7	0.8	14.6	57.1	27.4		n.s.
18. Many people who could not obtain a residency position in other specialties eventually enter psychiatry.	2.9	19.7	39.4	38.0	3.8	26.3	37.4	32.6		n.s.
19. Psychiatry is a discipline filled with international medical graduates whose skills are of low quality.	3.6	15.1	53.2	28.1	4.4	18.0	39.6	37.9		n.s.
20. My family discouraged me from entering psychiatry.	5.7	9.2	17.7	67.4	10.3	15.0	25.3	49.4	14.43	<0.005
21. Friends and fellow students discourage me from entering psychiatry.	6.3	14.1	14.1	65.5	6.3	26.7	30.5	36.4	39.67	<0.0001
22. If a student expresses interest in psychiatry, he or she risks being associated with a group of other would-be psychiatrists who are often seen by others as odd, peculiar, or neurotic.	6.2	27.8	18.0	48.0	6.5	35.0	33.5	24.9	29.95	<0.0001
23. I feel uncomfortable with mentally ill patients.	3.5	29.4	37.0	30.1	3.8	25.4	37.2	33.6		n.s.

Specific medical school factors. As seen in Table 6, Spanish students were less satisfied than U.S. students with the quality of teaching, with the role models they were presented with during the psychiatry rotation, with the extent to which psychiatrists appeared to be logical thinkers and with the few efforts made to encourage them to become psychiatrists (question 24: $X^2=49.98$, $df=3$, $p=0.0001$; question 26: $X^2=43.87$, $df=3$, $p=0.0001$; question 27: $X^2=44.98$, $df=3$, $p=0.0001$; question 29: $X^2=22.42$, $df=3$, $p=0.0001$). However, they agreed more than U.S. students that psychiatry was respected by nonpsychiatry staff (question 28: $X^2=32.27$, $df=3$, $p=0.0001$).

TABLE 6. Specific Medical School Factors (N=151)

Question	Spain (%)				United States (%)				Analysis	
	Strongly Agree	Moderately Agree	Moderately Disagree	Strongly Disagree	Strongly Agree	Moderately Agree	Moderately Disagree	Strongly Disagree	χ^2	p
24. Teaching of psychiatry at my medical school is interesting and of good quality.	10.1	38.2	26.2	25.5	30.6	43.2	17.8	8.4	49.88	<0.0001
25. During my psychiatry rotation, psychiatry residents were good role models.	19.3	37.8	24.3	18.6	26.9	40.2	18.0	14.8		n.s.
26. Attending psychiatrists during my psychiatry rotations were good role models.	26.0	44.0	20.0	10.0	54.1	32.4	7.1	6.3	43.87	<0.0001
27. Most psychiatrists at my medical school are clear, logical thinkers.	18.8	44.3	22.1	14.8	31.1	54.5	11.4	3.0	44.98	<0.0001
28. Most nonpsychiatry and house staff at my medical school are respectful of psychiatry.	23.0	48.7	24.3	4.0	7.8	46.7	34.2	11.2	32.27	<0.0001
29. Although I am interested in psychiatry, no effort was made to encourage my becoming a psychiatrist at my medical school.	16.6	33.8	32.4	17.2	9.4	21.4	36.1	33.0	22.42	<0.0001

DISCUSSION

In general, Spanish students' attitudes and views regarding psychiatry were positive. These findings, therefore, corroborate the results of Balon et al. (Balon, et al. 1999) and Garyfallos et al. (Garyfallos, et al. 1998) that opinions of psychiatry have improved. A comparison with the published results (Balon, et al. 1999), however, reveals that Spanish students showed a difference in the attitudes to the discipline of U.S. students, especially in some questions relating to the biopsychosocial concept of illness, salary, social pressure, and respect from nonpsychiatry staff. Although these factors affect recruitment in a very complex way and the explanations of the difference are speculative, they seem to have influenced the students' choice of psychiatry as their selected specialty.

Many Spanish students said that psychiatry was not an expanding frontier of medicine. However, Spanish students significantly regarded psychiatry as a more scientific and precise specialty than other specialties (72.9% versus 56.1%). Although concerning efficacy Spanish students disagreed more with the usefulness of psychiatric consultation for nonpsychiatry patients, and they did not give as much importance to the functioning of the psychiatrist as U.S. students; about a third said that most psychiatrists are not logical thinkers (37.1% versus 17.9%), that psychiatrists have the same authority and influence as other mental health professionals, that they are too apologetic when teaching psychiatry, and that psychiatrists abuse their legal power. Finally, Spanish students preferred, with significant differences, a psychiatry both more biological and more attentive to the patient's psychological problems.

With a view to career choice, Spanish students were more inclined to see psychiatry as having low social prestige. However, Spanish students seem to be subjected to fewer additional external pressures when making their choice of specialty; these pressures include family (14.9% versus 25.3%), friends (20.4% versus 33%), and fellow students (34% versus 41.5%). Opinions concerning standards of teaching were significantly lower among the Spanish students (48.3% versus 73.8%), and they also reported receiving less encouragement to enter psychiatry (49.6% versus 69.1%). Nonetheless, they reported a greater respect for psychiatry among nonpsychiatry staff (71.7% versus 54.5%).

The interpretation of our results might have been improved had we used direct comparisons in order to obtain them. A limitation of the paper is that the results were obtained only at one medical school, and our findings might not necessarily apply to the Spanish medical school population as a whole. Another limitation may have been caused by the necessity of translating the questionnaire into Spanish, which may have unwittingly changed the meaning of some questions and thus led to a distortion in the replies. Furthermore, it is possible that there are some differences in the way that certain aspects of psychiatry are perceived in both countries, which was not reflected in the translation. However, we believe that the anonymous and multiple-choice questionnaire used by Balon et al. (Balon, et al. 1999) gives a fair reflection of students' perceptions of psychiatry.

As we mentioned above, some authors have stated that the global opinion of psychiatry has improved. The interest in psychiatry among U.S. medical students is still low even though there has been a slight increase from 1998 to 2003. There is no agreement among the different authors about the causes of this low recruitment, which include: the high biological influence in the specialty nowadays; the lower income prospect in comparison with other specialties; and the competition between psychiatry, psychology and social work students (Sierles and Taylor 1995; Balon, et al. 1999). Other causes could be the negative social pressure made by colleagues and nonpsychiatry staff in the medical schools (Nielsen and Eaton 1981) or the inability of psychiatry to change society through medicine (Balon, et al. 1999).

It seems that the differences in the attitudes and views of psychiatry between Spanish and U.S. students could have influenced the process of recruitment. The number of students choosing psychiatry as their future career was 6% in our study. This percentage is significantly higher than the percentage nowadays in the U.S. (4.5%). The high percentage of Spanish students who want to do psychiatry might be due to the fact that they did not experience the possible causes of decline in U.S. to the same extent. Approximately 14% more Spanish students than U.S. students felt that psychiatry is too biological and that psychiatrists earn as much money as other specialists. They believed that their friends and nonpsychiatry staff respected their decision of becoming psychiatrists in almost 8% and 17% more than U.S., respectively. Therefore, it could be some wider external factors such as cultural issues such as feeling more supported when choosing psychiatry.

Another possible cause for this high percentage related to our department could be that Spanish students attend medical school at an earlier age than U.S. students, which could make the biopsychosocial training schemes available sooner. In addition, our classes focus particularly on an influential interaction between students and psychiatrists, which was stated as particularly important by some other authors (Zimny and Sata 1986; McParland, et al. 2003).

The process for choosing a residency position in Spain differs from that of the U.S. since it is determined by an official exam and by the number of residency positions offered by the Ministry of Health. During the last decade the number of residency positions for psychiatry has increased by 33%.

During the year 2002/2003, 2.9% of the totals of 5,496 residency positions offered were in psychiatry, making it the eighth most frequently available specialty (Ministry of Health). This means that despite the increase in the number of positions, 51.7% of the students who expressed an interest in psychiatry after their fourth year of medical school in our study were not able to enter psychiatry on completion of their studies. As Brook pointed out in 1983 (Brook 1983), a part of these students were more likely to end up in family medicine positions, which is the specialty with most residency positions available (32.3% of a total of 5,496 positions offered in 2002–2003).

Therefore, the recruitment process is not a priority in psychiatry training in Spain since the Ministry of Health offers the psychiatry positions according to the laws of supply and demand. Because Spanish medical students are not guaranteed a psychiatry residency position as in the U.S., psychiatry might be regarded as a more valuable specialty among Spanish students. Medical student career choice of psychiatry in the U.S. was at its highest during the 1950s to the mid-1970s, when studies showed that students tended to view psychiatry as more unscientific and imprecise and having less prestige than they view psychiatry nowadays (Castelnuovo-Tedesco 1967; Zimet and Held 1975; Bruhn and Parsons 1964). It seems, therefore, that U.S. students chose psychiatry even though they were very aware of the specialty's weak points. There seems to be higher recruitment both in Spain and in the U.S. when the students' opinions are more critical. This could be due to the fact that being more critical leads to a better understanding and stronger desire to choose the specialty. Or could it also be that recruitment has nothing to do with attitudes toward psychiatry after all?

Further research should focus on the following issues: 1) longitudinal studies on the factors influencing the process of choosing a specialty all the way through medical school, 2) more studies comparing the opinions of students toward psychiatry and the percentage of students choosing it, and 3) differences in the recruitment process and its consequences in Spain and the U.S.

The authors thank Ana-Luisa Subirà Cuyàs for her help in translating this article into English.

REFERENCES

Alexander DA, Eagles JM: Changes in attitudes towards psychiatry among medical students: correlation of attitude shift with academic performance. *Med Educ* 1990; 24:452–460

Alexander DA, Eagles JM: Attitudes of men and women medical students to psychiatry. *Med Educ* 1986; 20:449–455

Arkar H, Eker D: Influence of a 3-week psychiatric training programme on attitudes toward mental illness in medical students. *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol* 1997; 32:171–176

Augoustinos M, Schrader G, Chynoweth R, et al: Medical students' attitudes towards psychiatry: a conceptual shift. *Psychol Med* 1985; 15:671–678

Balon R, Franchini GR, Freeman PS, et al: Medical students attitudes and views of psychiatry: 15 years later. *Acad Psychiatry* 1999; 23:30–36

Brockington I, Mumford D: Recruitment into psychiatry. *Br J Psychiatry* 2002; 180:307–312

Brook P: Who's for psychiatry? *Br J Psychiatry* 1983; 142:361–365

- Bruhn JG, Parsons OA: Medical students attitudes towards four specialties. *J Med Educ* 1964; 39:40–49
- Calvert SH, Sharpe M, Power M, et al: Does undergraduate education have an effect on Edinburgh medical students' attitudes to psychiatry and psychiatric patients? *J Nerv Ment Dis* 1999; 187:757–761
- Castelnuovo-Tedesco D: How much psychiatry are medical students really learning? *Arch Gen Psychiatry* 1967; 16:668–675
- Creed F, Goldberg D: Students' attitudes towards psychiatry. *Med Educ* 1987; 21:227–234
- Crowder MK, Hollender MH: The medical students' choice of psychiatry as a career: a survey of one graduating class. *Am J Psychiatry* 1981; 138:505–508
- Eagle PF, Marcos LR: Factors in medical students' choice of psychiatry. *Am J Psychiatry* 1980; 137:423–427
- Galletly CA, Schrader GD, Chesterman HM, et al: Medical student attitudes to psychiatry: lack of effect of psychiatric hospital experience. *Med Educ* 1995; 29:449–451
- Garyfallos G, Adamopoulou A, Lavrentiadis G, et al: Medical students' attitudes toward psychiatry in Greece: an eightyear comparison. *Acad Psychiatry* 1998; 22:92–97
- Koh KB: Medical students' attitudes toward psychiatry in a Korean medical college. *Yonsei Med J* 1990; 31:60–64
- Lee EK, Kaltreider N, Crouch J: Pilot study of current factors influencing the choice of psychiatry as a specialty. *Am J Psychiatry* 1995; 152:1066-1069
- Malhi GS, Parker GB, Parker K, et al: Attitudes toward psychiatry among students entering medical school. *Acta Psychiatr Scand* 2003; 107:424–429

- McParland M, Noble LM, Livingstone G, et al: The effect of a psychiatric attachment on students' attitudes to and intention to pursue psychiatry as a career. *Med Educ* 2003; 37:447–454
- Nielsen AC, Eaton JS: Medical students attitudes about psychiatry: implications for psychiatric recruitment. *Arch Gen Psychiatry* 1981; 38:1144–1154
- Pan PC, Lee WH, Lieh-Mak FF: Psychiatry as compared to other career choices: a survey of medical students in Hong Kong. *Med Educ* 1990; 24:251–257
- Samuel-Lajeunesse B, Ichou P: French medical students' opinion of psychiatry. *Am J Psychiatry* 1985; 142:1462–1466
- Shelley RK, Webb MGT: Does clinical clerkship alter students' attitudes to a career choice of psychiatry? *Med Educ* 1986; 20:330–334
- Sierles FS, Taylor MA: Decline of U.S. medical student career choice of psychiatry and what to do about it. *Am J Psychiatry* 1995; 152:1416–1426
- Sierles F: Medical school factors and career choice of psychiatry. *Am J Psychiatry* 1982; 139:1040–1042
- Singh SP, Baxter H, Standen P, et al: Changing the attitudes of 'tomorrow's doctors' towards mental illness and psychiatry: a comparison of two teaching methods. *Med Educ* 1998; 32:115–120
- Soufi HE, Raof AM: Attitude of medical students towards psychiatry. *Med Educ* 1992; 26:38–41
- Wilkinson DG, Greer S, Toone BK: Medical students' attitudes to psychiatry. *Psychol Med* 1983; 13:185–192
- Yager J, Lamotte K, Nielsen AC, et al: Medical students' evaluation of psychiatry: a cross-country comparison. *Am J Psychiatry* 1982; 139:1003–1009

Yellowlees P, Vizard T, Eden J: Australian medical students' attitudes towards specialities and specialists. *Med J Aust* 1990; 152:587–592

Zimet CN, Held ML: Development of views of specialties during four years of medical school. *J Med Educ* 1975; 50:157–166

Zimny GH, Sata LS: Influence of factors before and during medical school on choice of psychiatry as a specialty. *Am J Psychiatry* 1986; 143:77–80

CAPÍTOL 3

Changes in the attitudes towards psychiatry among Spanish medical students during training in psychiatry

A. Bulbena¹, G. Pailhez², J. Coll¹, R. Balon³

¹ *Facultat de Medicina de la Universitat Autònoma de Barcelona.
Unitat Docent de l'Institut Municipal d'Assistència Sanitària (UDIMAS).
Hospital del Mar. Barcelona. Spain.*

² *Departament de Salut Mental. Centres Assistencials Dr. Emili Mira i López.
Santa Coloma de Gramenet. Barcelona. Spain.*

³ *Wayne State University. Detroit. Michigan. USA.*

***Eur J Psychiat* 2005; 19(2): 79-87**

ABSTRACT

Background: To gain an understanding of the process of recruitment, studying changes in attitudes and views towards psychiatry among Spanish medical students during their fourth academic year.

Methods: A 33-item questionnaire was administered to 48 medical students before and after having completed training in psychiatry. Comparative data analysis was carried out using the Wilcoxon test.

Results: The comparison showed that there was a reduction in the number of students reporting that “*psychiatrists abuse their legal power*”, that “*for most specialists in this area, psychiatry was not their preferred choice*” and that “*those students interested in psychiatry are regarded as odd or peculiar*”. However, the view that “*psychiatry is an expanding frontier of medicine*” decreased among the students. The percentage of students considering psychiatry as a future career rose from 4.2% to 10.4% after training.

Conclusions: The students’ opinions change with the experience of training in psychiatry and become more realistic. Alongside these changes in attitudes, there is an increase in the proportion of students willing to consider psychiatry as a future career, which suggests that there is no reduction in vocations for psychiatry among Spanish students.

INTRODUCTION

The study of the attitudes and opinions expressed by students towards psychiatry is progressively getting more and more international repercussion. This is due, in part, to the lack of residents wanting to choose psychiatry as their professional future in some countries.

In this respect, a negative attitude towards psychiatry or the psychiatrist's role has frequently been observed by a number of authors in different countries. The most common complaints relate to the lack of scientific rigor in psychiatry, the non-efficacy of treatment and the psychiatrists' low social status among physicians compared to other specialties: some of these countries are the U.S. (Lee, Kaltreider and Crouch 1995, Balon et al. 1999, Zimny and Sata 1986, Yager et al. 1982, Nielsen and Eaton 1981, Eagle and Marcos 1980), the U.K. (Calvert et al. 1999, Creed and Golberg 1987, Wilkinson, Greer and Toone 1983), Spain (Pailhez et al., submitted for publication), France (Samuel-Lajeunesse and Ichou 1985), Australia (Yellowlees, Vizard and Eden 1990, Malhi et al. 2003), Saudi Arabia (Soufi and Raof 1992), Korea (Koh 1990) and China (Pan, Lee and Lieh-Mak 1990). Furthermore, it is accepted that there are considerable difficulties in attempting to modify these negative attitudes during the process of medical training (Calvert et al. 1999, Pan, Lee and Lieh-Mak 1990, Arkar and Eker 1997, Galletly et al. 1995).

There is some evidence that students' opinions of psychiatry improve with their experience of the subject (Wilkinson, Greer and Toone 1983, Baxter et

al. 2001, Alexander and Eagles 1990). However, there is no agreement as to whether this change of attitude is permanent (Wilkinson, Toone and Greer 1983), transient (Baxter et al. 2001, Brook 1983, Burra et al. 1982), or if it could change in an unfavorable direction (Creed and Goldberg 1987, Sivakumar et al. 1986).

The academic factors that have been verified as especially important to the improvement of students' attitudes towards psychiatry are the knowledge acquisition, the awareness of the therapeutic potential of psychiatric interventions and the direct contact with patients (Alexander and Eagles 1990, Brook 1983, Burra et al. 1982, Crowder and Hollender 1981). It is also relevant to promote an influential interaction between students and psychiatrists (Zimny and Sata 1986, McParland et al. 2003) especially in an educational program integrating various medical specialties in order to instigate liaison work and contact with psychiatric outpatients (Brook 1983, Eagle and Marcos 1980).

Most studies show that a positive change of attitude increases the proportion of students considering becoming psychiatrists after their psychiatry internship (Creed and Goldberg 1987, Wilkinson, Greer and Toone 1983, Reiser, Sledge and Edelson 1988, McParland et al. 2003). However, some authors argue that better opinions need not lead to more students choosing to specialize in the subject (Alexander and Eagles 1990, Sivakumar et al. 1986) and that the improvement is temporary, with the percentage of potential candidates for psychiatry continuing to fall up until the completion of medical school (Creed and Goldberg 1987, Brook 1983, Reiser, Sledge and

Edelson 1988). In the same way, students have been reported to express more negative opinions towards psychiatry during their surgery or general medicine internships (Eagle and Marcos 1980, Creed and Goldberg 1987).

Some authors (Balon et al. 1999, Garyfallos et al. 1998, Pailhez et al. 2004) state that the general opinion of psychiatry is improving considerably, together with its social image in general. However, on the other hand, according to some U.S., British and Australian studies, the number of students choosing psychiatry as their future specialty is decreasing considerably (Sierles and Taylor 1995, Balon et al. 1999, Nielsen and Eaton 1981, Creed and Goldberg 1987, Malhi et al. 2003, Sivakumar et al. 1986, Crowder and Hollender 1981, Brockington and Mumford 2002). However, it has lately increased reasonably from 3.5% in 1999 to 4.5% in 2003 in the U.S. (National Resident Matching Program 2003 Match Data). Although the causes for this decrease may not be certain, it may be presumed they are multifactorial (Sierles and Taylor 1995, Balon et al. 1999) and that the U.S. students' views and opinions towards psychiatry after their internships only partially explain the low percentage of residents in the U.S. (Balon et al. 1999).

The objective of this study is to gain an understanding of the process of choosing psychiatry as a future professional career by considering the changes in the attitudes towards psychiatry among Spanish medical students during an academic year. Our hypothesis is that the contact with the subject causes a change in the attitudes that increases the number of students wishing to specialize in psychiatry as a professional future.

METHODS

The population subject to study were the students of the Hospital del Mar School, belonging to the Faculty of Medicine of the Universitat Autònoma de Barcelona (Autonomous University of Barcelona) during the academic year 1999/2000. The only selection criterion was to have done psychiatry both theoretical and practical in that academic year. In our university, the psychiatry course consists of a total of 100 hours (6 weeks during the fourth year): 35 hours of theory lessons and 65 hours of practice rotation. The practice rotation includes emergency service, outpatient consultation, and acute and chronic wards.

Using a longitudinal design, a questionnaire based on that by Nielsen et al. 1981 adapted by Balon et al. 1999 and translated from English into Catalan was administered to the students before and after completing their training in psychiatry. The Catalan translation had been previously handed to a professional translator blind to the original questionnaire, who was asked to do a back translation into English. Both English versions were compared and no differences in meaning were found.

Balon et al.'s questionnaire (Table I) consisted of 39 questions, 29 of which examined the attitudes of medical students towards psychiatry and exploring six main areas: I) overall merits of psychiatry, II) efficacy, III) role definition and functioning of psychiatrists, IV) possible abuse and social criticism, V) career and personal reward and VI) specific medical school factors. Multiple-choice responses to each item were defined as follows: "strongly agree",

“moderately agree”, “moderately disagree” and “strongly disagree”. A further four questions were included in order to record demographic characteristics such as sex, age, academic year and choice of medical specialties. A written explanation of the purpose of the study preceded the main questionnaire.

Students participating in the study were asked to complete the same questionnaire before and after completion of their psychiatry training in the 1999/2000 academic year. Students were given an oral guarantee that their responses to the questionnaire were absolutely anonymous and that neither academic, nor social risks, would be consequent upon their agreement to participate. In view of these conditions, returning an anonymous questionnaire was considered to be indicative of informed consent.

The statistical analysis was performed using a Macintosh Power PC 7600/120 and the program Statview 5.0. Due to the existence of missing data by a few subjects in a small number of questions, the descriptive analysis of the items concerning attitudes were converted into relative percentages, ignoring unanswered items. The data obtained before and after training in psychiatry were compared by means of the Wilcoxon test.

Table I Balon <i>et al.</i> 's Questionnaire 1999	
I) Overall merits of psychiatry	<ol style="list-style-type: none"> 1. Psychiatric research has made good strides in advancing care of the major mental disorders. 2. Psychiatry is a rapidly expanding frontier of medicine. 3. Psychiatry is unscientific and imprecise.
II) Efficacy	<ol style="list-style-type: none"> 4. If someone in my family was very emotionally upset and the situation did not seem to be improving, I would recommend a psychiatric consultation. 5. Psychiatric consultation for medical or surgical patients is often helpful. 6. Psychiatric treatment is helpful to most people who receive it.
III) Role definition and functioning of psychiatrist	<ol style="list-style-type: none"> 7. Psychiatry is not a genuine and valid branch of medicine. 8. Most psychiatrists are clear, logical thinkers. 9. With few exceptions, clinical psychologists and social workers are just as qualified as psychiatrists to diagnose and treat emotionally disturbed persons. 10. Among mental health professionals, psychiatrists have the most authority and influence. 11. Psychiatrists are too frequently apologetic when teaching psychiatry. 12. Psychiatry is too "biologically" minded and not attentive enough to the patient's personal life and psychological problems. 13. Psychiatry is too analytical, theoretical, and psychodynamic, and not attentive enough to patient's physiology.
IV) Possible abuse and social criticism	<ol style="list-style-type: none"> 14. Psychiatrists frequently abuse their legal power to hospitalize patients against their will. 15. On average, psychiatrists make as much money as most other doctors.
V) Career and personal reward	<ol style="list-style-type: none"> 16. Psychiatry has a low prestige among the general public. 17. Psychiatry has a high status among other medical disciplines. 18. Many people who could not obtain a residency position in other specialties eventually enter psychiatry. 19. Psychiatry is a discipline filled with international medical graduates whose skills are of low quality. 20. My family discouraged me from entering psychiatry. 21. Friends and fellow students discourage me from entering psychiatry. 22. If a student expresses interest in psychiatry, he or she risks being associated with a group of other would-be psychiatrists who are often seen by others as odd, peculiar, or neurotic. 23. I feel uncomfortable with mentally ill patients.
VI) Specific medical school factors	<ol style="list-style-type: none"> 24. Teaching of psychiatry at my medical school is interesting and of good quality. 25. During my psychiatry rotation, psychiatry residents were good role models. 26. Attending psychiatrists during my psychiatry rotations were good role models. 27. Most psychiatrists at my medical school are clear, logical thinkers. 28. Most nonpsychiatry and house staff at my medical school are respectful of psychiatry. 29. Although I am interested in psychiatry, no effort was made to encourage my becoming a psychiatrist at my medical school.

RESULTS

Selected demographic characteristics

The index group consisted of 48 students. The gender distribution was 12 male (25%) and 36 female (75%). The mean age was 21.8 years (SD=0.97). All the students of the School who had done the psychiatry course answered both questionnaires. Therefore, there were no drop-outs.

Attitudes and views about Psychiatry (Table II)

(I) Overall merits of psychiatry: There were few changes in the attitudes of the students in this aspect: students were less favorable to view psychiatry as a “rapidly expanding frontier of medicine” (from 82.5% to 66%) [$Z = -2.13$, $p = .033$].

(IV) Possible abuse and social criticism: The students’ opinion concerning this aspect also changed. Students were less likely to agree that “psychiatrists abuse their legal power to hospitalize patients against their will”, which reflects a more favorable attitude following training (from 80.9% to 91.5%) [$Z = -2.62$, $p = .008$].

(V) Career and personal reward: A more favorable attitude after doing psychiatry was also reflected in these questions. The students’ opinions were less likely to agree with the statement that “most doctors who cannot obtain a residency position in other specialties eventually choose psychiatry” (from 20.5% to 4.4%) [$Z = -2.15$, $p = .032$]. Finally, students reported receiving

greater support in their choice of psychiatry as a specialty after having completed training. They did not feel that an expression of interest in psychiatry is interpreted by others as an indication of them being regarded as “odd, peculiar or neurotic” (from 74.4% to 85.4%) [$Z=-2.13$, $p=.033$].

No significant changes before and after training were observed concerning areas of the questionnaire dealing with “(II) Efficacy”, “(III) Role definition” and the “(VI) Specific medical school factors”.

Question	% Before				% After				Comparison Before/After	
	SA	MA	MD	SD	SA	MA	MD	SD	Z	p
2. Psychiatry is a rapidly expanding frontier of medicine.	22.5	60.0	15.0	2.5	14.9	51.1	29.8	4.2	-2.13	<.05
14. Psychiatrists frequently abuse their legal power to hospitalise patients against their will.	0.0	19.1	47.6	33.3	0.0	8.5	31.9	59.6	-2.62	<.01
18. Many people who could not obtain a residency position in other specialities eventually enter psychiatry.	0.0	20.5	48.7	30.8	0.0	4.4	55.6	40.0	-2.15	<.05
22. If a student expresses interest in psychiatry, he or she risks being associated with a group of other would-be psychiatrists who are often seen by others as odd, peculiar, or neurotic.	0.0	25.6	20.9	53.5	2.1	12.5	16.7	68.7	-2.13	<.05

SA = Strongly agree; MA = Moderately agree; MD = Moderately disagree; SD = Strongly disagree.

Professional future choice (Table III)

There was a decrease in the number of students choosing three medical specialties: Internal Medicine (16.6% vs. 8.3%), Pediatrics and Subspecialties (16.6% vs. 10.4%) and Diagnostic Radiology (2.1% vs. 0%). By contrast, the highest increases in the specialty choice were in Psychiatry

(4.2% vs. 10.4%) and other less common specialties which appeared in the questionnaire as 'None of the Above' (10.4% vs. 20.8%). The decrease in the number of students undecided about their professional future at the end of the period of study was remarkable.

Specialties	Before		After	
	N	%	N	%
Internal Medicine	8	16.6	4	8.3
Pediatrics and its Subspecialties	8	16.6	5	10.4
Family Medicine	2	4.2	3	6.2
Surgery and Surgical Subspecialties	6	12.5	7	14.6
Obstetrics/Gynecology	4	8.3	4	8.3
Psychiatry	2	4.2	5	10.4
Neurology	1	2.1	1	2.1
Anesthesiology	0	0	1	2.1
Dermatology	1	2.1	2	4.2
Emergency Medicine	1	2.1	1	2.1
Diagnostic Radiology	1	2.1	0	0
Pathology	1	2.1	2	4.2
None of the Above	5	10.4	10	20.8
Undecided	8	16.6	3	6.2

DISCUSSION

The results of this paper show that a number of the attitudes expressed by our students in relation to psychiatry change in a more favorable direction after they have had some experience of the discipline. In particular, their view of psychiatrists in general improved and they were less likely to be influenced by negative social pressures when choosing psychiatry as their future career. This change means that the students get rid of previous negative attitudes and their knowledge of psychiatry increases. Therefore, as they know the field better (both theoretical and practical) they show a reduced bias (either

positive or negative) and this co-occurs with an increase in the percentage of students selecting psychiatry as their preferred choice (from 4.2% to 10.4%).

A limitation of the paper is the small size of the sample, since the results were obtained just from one school. Our findings, then, might not necessarily generalize to the Spanish medical school population as a whole. Another limitation might have been associated with the translation of the questionnaire. However, we think that the back-translation validation cuts down the amount of errors due to changes of meaning. Furthermore, there may be some differences in Spanish and U.S. students' attitudes to some aspects of psychiatry that were not reflected in the translation. Despite these possible reservations, all the students in the school answered both questionnaires, and we believe that the preservation of anonymity in the study and the forced-choice nature of the questionnaire devised by Balon et al. 1999 allow a fair reflection of the students' perception of psychiatry to be elicited.

The number of students choosing psychiatry as a future career rose to 10.4% in our study after experience in psychiatry (the highest increase among the different specialties). In this sense, 16.6% of students were undecided respect their professional future at the beginning of the study. However, this figure was reduced to 6.2% at the completion of the study. This change is indicative of the decisions about the professional future that take place during the academic year. Apart from Psychiatry, other specialties which saw a choice increase were: Family Medicine, Surgery and Surgical Subspecialties, Anesthesiology, Dermatology, Pathology and other less common specialties

not mentioned in the questionnaire. Therefore, it seems clear that students' intentions to pursue psychiatry as a career improved during the rotation, as McParland et al. 2003 stated. This percentage (10.4%) is considerably higher than the percentage nowadays in the U.S. (4.5%), which suggests that there is no reduction in vocations for psychiatry among our students.

The process for choosing a residency position in Spain differs from that of the U.S. since it is determined by an official exam and by the number of residency positions offered by the Ministry of Health. During the last decade the number of residency positions for psychiatry has increased by 33%. During the year 2002/2003, 2.9% of the total of 5496 residency positions offered in Spain by the Ministry of Health were in psychiatry, making it the eighth most frequently available specialty (Ministry of Health). This means that, despite the increase in the number of positions during the last decade, 72.1% of the students who expressed interest in psychiatry after their fourth year of medical school in our study were not able to enter psychiatry on completion of their studies.

As Brook pointed out in 1983 (Brook 1983), it is probable that a number of these students end up in family medicine positions, which is the specialty with most residency positions available (32.3% of a total of 5496 positions offered in 2002/2003). Therefore, the recruitment process is not a priority in the psychiatry training in Spain since the Ministry of Health yearly offers a number of positions for training programs according to the capacity of the accredited training centers, the national budget available and the social demand (Ministry of Health).

Some of the possible causes for this high percentage of Spanish students hoping to become psychiatrists could be the biopsychosocial model of illness encouraged throughout the first and sophomore years as Silverman et al. 1983 stated. Furthermore, Spanish students attend medical school at an earlier age than U.S. students, which makes these training schemes sooner available. The percentage of students considering psychiatry as a future career follows a common pattern throughout the six years of medical school. The percentage is high during the first and sophomore years, then it declines after the first contact with a clinical internship (Eagle and Marcos 1980, Creed and Goldberg 1987), it rises after the psychiatry internship and finally gradually decreases until the completion of medical school. In the U.S. the psychiatry course generally consists of 4-7 weeks during the third year. It could help in order to increase the number of vocations towards psychiatry, to delay the psychiatry course until the final years of medical training.

Further studies are needed to analyze more precisely the relationships between currently held opinions and the percentage of students expressing interest in psychiatry alongside interactions with the students' contact with other specialties.

The authors thank Ana-Luisa Subirà Cuyàs for her invaluable help in translation tasks.

REFERENCES

Alexander DA, Eagles JM. Changes in attitudes towards psychiatry among medical students: correlation of attitude shift with academic

- performance. *Med Educ* 1990; 24: 452-460
- Arkar H, Eker D. Influence of a 3-week psychiatric training programme on attitudes toward mental illness in medical students. *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol* 1997; 32: 171-176.
- Balon R, Franchini GR, Freeman PS, Hassenfeld IN, Keshavan MS, Yoder E. Medical students attitudes and views of psychiatry. 15 years later. *Acad Psychiatry* 1999; 23: 30-36.
- Baxter H, Singh SP, Standen P, Duggan C. The attitudes of 'tomorrow's doctors' towards mental illness and psychiatry: changes during the final undergraduate year. *Med Educ* 2001; 35: 381-383.
- Brockington I, Mumford D. Recruitment into Psychiatry. *Br J Psychiatry* 2002; 180: 307-312.
- Brook P. Who's for psychiatry? *Brit J Psychiat* 1983; 142: 361-365.
- Burra P, Kalin R, Leichner P, Waldron JJ, Handforth JR, Jarrett FJ, et al. The ATP 30 – a scale for measuring medical students' attitudes to psychiatry. *Med Educ* 1982; 16: 31-38.
- Calvert SH, Sharpe M, Power M, Lawrie SM. Does undergraduate education have an effect on Edinburgh medical students' attitudes to psychiatry and psychiatric patients? *J Nerv Ment Dis* 1999; 187: 757-761.
- Creed F, Goldberg D. Students' attitudes towards psychiatry. *Med Educ* 1987; 21: 227-234.
- Crowder MK, Hollender MH. The medical students' choice of psychiatry as a career: a survey of one graduating class. *Am J Psychiatry* 1981; 138: 505-508.
- Eagle PF, Marcos LR. Factors in medical students' choice of psychiatry. *Am J Psychiatry* 1980; 137: 423-427.
- Eagle PF, Marcos LR. Impact of the outpatient clerkship on medical students. *Am J Psychiat* 1980; 137: 1599-1602.

- Galletly CA, Schrader GD, Chesterman HM, Tsourtos G. Medical student attitudes to psychiatry: lack of effect of psychiatric hospital experience. *Med Educ* 1995; 29: 449-451.
- Garyfallos G, Adamopoulou A, Lavrentiadis G, Giouzevas J, Parashos A, Dimitriou E. Medical students' attitudes toward psychiatry in Greece: An eight-year comparison. *Acad Psychiatry* 1998; 22: 92-97.
- Koh KB. Medical students' attitudes toward psychiatry in a Korean medical college. *Yonsei Med J* 1990; 31: 60-64.
- Lee EK, Kaltreider N, Crouch J. Pilot study of current factors influencing the choice of psychiatry as a specialty. *Am J Psychiatry* 1995;152: 1066-1069.
- Malhi GS, Parker GB, Parker K, Carr VJ, Kirkby KC, Yellowlees P, et al. Attitudes toward psychiatry among students entering medical school. *Acta Psychiatr Scand* 2003; 107: 424-429.
- McParland M, Noble LM, Livingstone G, McManus C. The effect of a psychiatric attachment on students' attitudes to and intention to pursue psychiatry as a career. *Med Educ* 2003; 37: 447-454.
- Nielsen AC, Eaton JS. Medical students attitudes about psychiatry. Implications for psychiatric recruitment. *Arch Gen Psychiatry* 1981; 38: 1144-1154.
- Pailhez G, Bulbena A, Coll J, Ros S, Balon R. Attitudes and views on Psychiatry: A comparison between Spanish and U.S. medical students. *Academic Psychiatry* [Accepted].
- Pan P-C, Lee WH, Lieh-Mak FF. Psychiatry as compared to other career choices: a survey of medical students in Hong Kong. *Med Educ* 1990; 24: 251-25.
- Reiser LW, Sledge WH, Edelson M. Four-year evaluation of a psychiatric clerkship: 1982-1986. *Am J Psychiatry* 1988; 145: 1122-1126.
- Samuel-Lajeunesse B, Ichou P. French medical students' opinion of psychiatry. *Am J Psychiatry* 1985; 142: 1462-1466.

- Sierles FS, Taylor MA. Decline of U.S. medical student career choice of psychiatry and what to do about it. *Am J Psychiatry* 1995; 152: 1416-1426.
- Silverman D, Gartrell N, Aronson M, Steer M, Edbril S. In search of the biopsychosocial perspective: an experiment with beginning medical students. *Am J Psychiat* 1983; 140: 1154-1159.
- Sivakumar K, Wilkinson G, Toone BK, Greer S. Attitudes to psychiatry in doctors at the end of their first postgraduate year: two-year follow-up of a cohort of medical students. *Psychol Med* 1986; 16: 457-460.
- Soufi HE, Raof AM. Attitude of medical students towards psychiatry. *Med Educ* 1992; 26: 38-41.
- Wilkinson DG, Greer S, Toone BK. Medical students' attitudes to psychiatry. *Psychol Med* 1983; 13: 185-192.
- Wilkinson DG, Toone BK, Greer S. Medical students' attitudes to psychiatry at the end of the clinical curriculum. *Psychol Med* 1983; 13: 655-658.
- Yager J, Lamotte K, Nielsen AC, Eaton JS. Medical students' evaluation of psychiatry: A cross-country comparison. *Am J Psychiatry* 1982; 139: 1003-1009.
- Yellowlees P, Vizard T, Eden J. Australian medical students' attitudes towards specialities and specialists. *Med J Aust* 1990; 152: 587-592.
- Zimny GH, Sata LS. Influence of factors before and during medical school on choice of psychiatry as a specialty. *Am J Psychiatry* 1986; 143: 77-80.

CAPÍTOL 4

CAMBIOS EN LAS ACTITUDES, OPINIONES Y TENDENCIAS VOCACIONALES HACIA LA PSIQUIATRÍA DE LOS ESTUDIANTES DE MEDICINA DURANTE LA CARRERA

G. Pailhez¹, A. Bulbena¹, A. Bulbena Cabré², C. Guilera², J. Ventura²

¹ *Institut d'Atenció Psiquiàtrica: Salut Mental i Toxicomanies. Hospital del Mar (IMAS). Unidad Docente Universidad Autónoma de Barcelona (UDIMAS).*

² *Facultad de Medicina de la Universidad Autónoma de Barcelona. Unidad Docente del Instituto Municipal de Asistencia Sanitaria - Hospital del Mar (UDIMAS).*

Archivos de Psiquiatría 2008; acceptat per publicació a l'octubre 08

RESUMEN

Objetivo: El objetivo de este estudio es observar los cambios en las actitudes, opiniones y tendencias vocacionales hacia la psiquiatría de los estudiantes de medicina durante la carrera.

Material y métodos: La muestra del estudio consiste en un total de 207 estudiantes; 117 de primer curso de la facultad de Medicina de la Universidad Autónoma de Barcelona (UAB) y 90 de quinto curso de las distintas unidades docentes que componen dicha facultad. El instrumento seleccionado para la obtención de los datos fue una adaptación con dos variantes del cuestionario de Balon, y cols. de 1999.

Resultados: Se han observado cambios significativos en algunos aspectos sobre la eficacia y lugar de la psiquiatría entre las demás especialidades médicas, sobre algunas funciones y posibles abusos de los psiquiatras y, finalmente, sobre algunas características de la carrera profesional. Sin embargo, los estudiantes siguen manteniendo una elevada presión social al elegir la especialidad y restan peso a la función del psiquiatra dentro del sistema de salud mental. Ni la sensación de haber adquirido una buena preparación práctica ni la convivencia con pacientes psiquiátricos parece influir en la decisión de escoger psiquiatría.

Discusión: La elevada tendencia vocacional entre los alumnos de quinto (14%), no observada en otros países, puede responder, en parte, por una propensión a percibir la elección de la especialidad como un reto.

Palabras clave: Opiniones, actitudes, tendencias vocacionales, psiquiatría, estudiantes de medicina.

INTRODUCCIÓN

En muchos países existe una problemática creciente con relación al bajo número de médicos recién licenciados que eligen psiquiatría como futuro profesional. Esto ha comportado un interés en la literatura especializada con estudios centrados en los siguientes objetivos: (1) estudiar las opiniones y actitudes de los estudiantes de medicina hacia la psiquiatría, (2) determinar los factores que influyen en estas actitudes, (3) evaluar las posibles causas del bajo número de médicos que eligen psiquiatría y (4) tratar de cambiar estas opiniones durante la carrera con el fin de aumentar el número de psiquiatras.

Entre los países donde se ha observado una actitud negativa hacia la psiquiatría o hacia la función del psiquiatra entre los estudiantes de medicina se encuentran los EEUU (Eagle and Marcos 1980; Nielsen and Eaton 1981; Yager, et al., 1982; Zimny and Sata 1986; Lee, et al., 1995), el Reino Unido (Wilkinson, et al., 1983; Creed and Goldberg 1987; Calvert, et al., 1999), Francia (Samuel-Lajeunesse and Ichou 1985), Australia (Yellowlees, et al., 1990; Malhi, et al., 2003), Arabia Saudí (Soufi and Raoof 1992), Corea (Koh 1990), Dinamarca (Holm-Petersen, et al., 2007) y China (Pan, et al., 1990). Las actitudes negativas más frecuentemente observadas hacen referencia a la falta de rigor científico, la ineficacia del tratamiento y el bajo status social del psiquiatra entre los demás médicos.

En España, aunque no hay estudios de opinión en el primer ciclo de medicina, existen algunos trabajos que han señalado una actitud global positiva en el quinto curso que se torna más realista tras la formación (Franco, et al., 1993; Bulbena, et al., 2005). Además, las opiniones de los estudiantes hoy en día al finalizar la asignatura de psiquiatría son mejores (Balon, et al., 1999; Pailhez, et al., 2005) que las actitudes mayoritarias en la década de los 80 (Nielsen and Eaton 1981).

En los últimos 25 años, los estudios de EEUU (Nielsen and Eaton 1981; Balon, et al., 1999; Sierles, et al., 2003; Sierles, et al., 2003), del Reino Unido (Brockington and Mumford 2002) y de Australia (Malhi, et al., 2003) informan que el porcentaje de alumnos que escogen psiquiatría como especialidad futura está disminuyendo a un ritmo constante, aunque recientemente existe un ligero incremento del 3.5% en 1999 al 4.5% en 2007 entre los estudiantes de los Estados Unidos (NRMP 2007). Este incremento puede deberse a un cambio en las opiniones hacia la especialidad, aunque posiblemente esto sólo represente una explicación parcial (Balon, et al., 1999).

En España, en el año 1989 según el estudio de Rojo Moreno y cols. (Rojo, et al., 1989), psiquiatría fue la tercera especialidad más escogida por los estudiantes de primer ciclo, con un porcentaje del 7.14%. Al final de la década de los 90, el porcentaje de alumnos españoles que deseaban escoger psiquiatría tras cursar la asignatura se situaba en un 10.4% (Bulbena, et al., 2005) y se reducía a un 6% al finalizar la carrera (Pailhez, et al., 2001). A lo largo de los últimos 15 años, el Ministerio de Sanidad ha

incrementado progresivamente el número de plazas MIR de psiquiatría. En el año 2002/2003 el porcentaje de plazas de psiquiatría representaba un 2.9% de un total de 5496 plazas, la octava especialidad más disponible (Pailhez, et al., 2005). En el año 2007/2008 es de un 3.35% del total de 6661 plazas de residencia para especialidades médicas, la sexta especialidad más disponible (MSC 2007).

Los factores influyentes en la proporción de estudiantes que eligen psiquiatría se han dividido para su análisis en factores extrínsecos (p.ej. zona geográfica, tendencias nacionales) e intrínsecos (p.ej. la calidad de la formación en psiquiatría). En los Estados Unidos parece que los factores extrínsecos locales y regionales no se han asociado a un incremento en el porcentaje de alumnos que escogen psiquiatría (Sierles, et al., 2003). Esto señala que la calidad de los programas formativos podría ser una de las influencias más importantes en las opiniones hacia la psiquiatría emitidas por los estudiantes de medicina. El contacto de los estudiantes con los pacientes psiquiátricos (Singh, et al., 1998), la calidad de la enseñanza (Lee, et al., 1995) y el prestigio del departamento de psiquiatría (Sierles 1982) emergen como aspectos influyentes en las opiniones durante la formación.

Sierles y cols., en el año 2003, evalúan los problemas que impiden el aumento de psiquiatras en los Estados Unidos en un futuro próximo (Sierles, et al., 2003). Uno de estos problemas es la baja satisfacción de los recién licenciados con las prácticas de psiquiatría. Otro problema es la tendencia actual en la práctica clínica diaria hacia la gestión de recursos, lo que ha cambiado la formación en psiquiatría, ya que los estudiantes pueden

considerar a los psiquiatras como meros psicofarmacólogos. Por lo tanto, la profesión podría no satisfacer las expectativas de los estudiantes de una psiquiatría más orientada hacia la psicoterapia (Balon, et al., 1999).

El objetivo principal del estudio es la comparación de las opiniones entre los alumnos de primer y quinto curso, con la finalidad de observar qué cambios ocurren con la formación médica (incluido la psiquiátrica). Los objetivos secundarios son: (1) estimar del porcentaje de alumnos que elige psiquiatría entre las diversas especialidades médicas; y (2) estudiar la influencia en mostrar interés por cursar la especialidad mediante las variables de convivencia con pacientes psiquiátricos y de sensación de estar bien preparado con las prácticas para tratar pacientes psiquiátricos.

MATERIAL Y MÉTODOS

Los estudiantes de primero y quinto curso incluidos en la muestra se escogieron de manera aleatoria de la facultad de medicina de la Universidad Autónoma de Barcelona (UAB). En nuestra universidad, la formación en psiquiatría contiene un total de 100 horas (6 semanas durante el cuarto año): 35 horas de teoría y 65 horas de prácticas rotando por los servicios de urgencias, toxicomanías, neuropsicología, consultas externas generales y hospitalización.

Mediante un diseño transversal, se administró el cuestionario de Nielsen, y cols. 1981 (Nielsen and Eaton 1981) adaptado por Balon, y cols. 1999 (Balon, et al., 1999) y traducido de inglés al castellano. El cuestionario

original de Balon consta de 39 ítems, 29 de los cuales recogen las actitudes de los estudiantes de medicina sobre la psiquiatría agrupadas en seis aspectos: (I) méritos globales de la psiquiatría, (II) eficacia, (III) definición de rol y función del psiquiatra, (IV) posibles abusos y crítica social, (V) apoyo y carrera profesional, y (VI) factores específicos de la facultad o unidad. Este último aspecto sólo lo completaron los alumnos de quinto curso.

Cada ítem es de respuesta múltiple: “completamente de acuerdo”, “moderadamente de acuerdo”, “moderadamente en desacuerdo” y “completamente en desacuerdo”. Con los ítems restantes se recogen las características sociodemográficas edad, sexo y curso académico. También se recoge la elección de especialidad médica, con especial énfasis en el interés por cursar psiquiatría con una gradación de 5 posibilidades desde “nunca lo he considerado” hasta “haré la especialidad de psiquiatría”. Finalmente se recoge el efecto subjetivo de las prácticas durante la enseñanza y la convivencia con pacientes psiquiátricos durante un mínimo de un año.

La única formalidad para responder el cuestionario era, en el caso de los estudiantes de primero, no haber cursado ninguna asignatura relacionada con la psiquiatría y en el caso de los estudiantes de quinto haber cursado la asignatura de psiquiatría durante los cursos 2003-2004 o 2004-2005. Previamente al inicio del estudio se solicitó un permiso a los distintos coordinadores de las unidades docentes adjuntando una copia del protocolo del estudio.

Una explicación escrita del propósito del estudio precedía el cuestionario. Se advirtió a cada uno de los encuestados del anonimato y carácter voluntario de su participación, especificando que no había ningún riesgo ni académico ni social tanto si respondían como si no. El cuestionario fue repartido por los delegados de cada clase con la finalidad de preservar el anonimato y conseguir por proximidad un mayor índice de respuesta. Los delegados fueron los únicos que estuvieron presentes durante la entrega y respuesta de las encuestas. Bajo estas condiciones, la devolución del cuestionario anónimo se consideró indicativa de consentimiento informado.

El análisis estadístico se realizó en un ordenador Pentium 4 Intel D850MV con el programa SPSS 12.0. El análisis descriptivo se ha preparado en forma de porcentaje relativo, ignorando los pocos ítems de algunas preguntas que no se habían respondido. Para la comparación de las variables cualitativas entre los grupos de primero y quinto curso se emplearon técnicas de Chi cuadrado.

RESULTADOS

Características sociodemográficas

La muestra del estudio estuvo constituida por un total de 207 estudiantes; 117 (56,5%) de primer curso de la facultad de medicina y 90 (43,5%) de quinto curso de las distintas unidades docentes hospitalarias que la componen: 27 estudiantes del Hospital del Mar, 36 del Hospital de la Vall d'Hebrón y 27 del Hospital de Sant Pau. La distribución por sexo fue de 57

hombres (27,5%) y 150 mujeres (72,5%). La edad media resultó de 20,9 años (DE=4,0).

Actitudes y opiniones hacia la psiquiatría (tabla I)

(I) Méritos globales de la psiquiatría: No se observaron diferencias significativas en este aspecto entre ambos grupos.

(II) Eficacia de la psiquiatría: En la cuarta y quinta preguntas se hallaron diferencias significativas entre ambos grupos. Mientras que sólo un 1% de los alumnos de quinto no recomendarían la visita psiquiátrica a un familiar alterado, hasta un 13% de los estudiantes de primero no la recomendarían. Asimismo, cerca de un 8% de los alumnos de quinto no ven útil la visita psiquiátrica para pacientes médicos o quirúrgicos frente a un 27% de los estudiantes de primer curso. Por último, la mayoría de los estudiantes se mostraron a favor de la utilidad del tratamiento psiquiátrico (88% vs. 90%), sin diferencias significativas entre ambos grupos.

(III) Definición de rol y función del psiquiatra: Son remarcables las diferencias significativas observadas en los ítems 7 y 8. Los alumnos de primero se muestran más en contra en relación con la validez de la psiquiatría como rama de la medicina (9,4% vs. 3,3%) y con la lógica de pensamiento en la mayoría de los psiquiatras (41,4% vs. 14,4%). Sin embargo, no se hallaron diferencias significativas en el resto de ítems.

(IV) Posibles abusos y crítica social: En el ítem 14 se observa una menor proporción significativa de alumnos de quinto curso que opinaron que los

“psiquiatras abusan de su poder legal” (22,3% vs. 10,3%). No se hallaron diferencias significativas en las opiniones sobre una remuneración económica similar entre psiquiatras y otros especialistas (58,2% vs. 66,6%).

(V) Apoyo y carrera profesional: Las opiniones con relación al prestigio de la especialidad (ítems 16 a 19) mostraron diferencias significativas entre ambos grupos. Los estudiantes de quinto curso opinaron más a favor sobre el bajo prestigio de la psiquiatría ante las demás especialidades médicas (56,9% vs. 76,7%) y ante el público en general (36,2% vs. 53,9%). Por contra, los alumnos de quinto se mostraron en desacuerdo con una psiquiatría de profesionales sin verdadera vocación (20,9% vs. 1,1%) y de profesionales poco capacitados (18,2% vs. 4,5%). En la comparación de las opiniones sobre el apoyo recibido para cursar la especialidad no aparecieron diferencias significativas, aunque los estudiantes de primer curso mostraron una mayor presión social por parte de la familia (20,7% vs. 12,2%), amigos (14,8% vs. 10,1) y compañeros de clase (22,4% vs. 17,7%) ante la elección de psiquiatría como futuro profesional.

(VI) Factores específicos de la facultad o unidad (tabla II): Estas preguntas fueron contestadas sólo por los estudiantes de quinto curso. La mayoría de estudiantes se mostró a favor de una buena calidad en la enseñanza (94,4%), de los residentes (91,9%) y psiquiatras (91,8%) como buenos modelos prácticos, de la percepción de respeto hacia la psiquiatría por el personal no psiquiátrico de la unidad docente (82%), por el pensamiento lógico de los psiquiatras de la unidad (93,2%) y por la percepción de que existe un esfuerzo para animar a la elección de la especialidad (84,1%).

Tabla I. Porcentaje de estudiantes y preguntas significativas (N=207).

Pregunta	1er CURSO (%)				5º CURSO (%)				Comp.	
	CA	MA	MD	CD	CA	MA	MD	CD	χ^2	p
4. Si alguno de mi familia estuviera muy alterado emocionalmente y la situación no mejorase, yo recomendaría hacer una visita psiquiátrica	49,6	37,6	10,3	2,6	80,0	18,9	1,1	0,0	22,63	<,001
5. La consulta psiquiátrica para pacientes médicos o quirúrgicos es frecuentemente bastante útil	22,4	50,0	19,0	8,6	54,4	37,8	6,7	1,1	26,97	<,001
7. La psiquiatría no es una rama genuina y válida de la medicina	2,6	6,8	29,1	61,5	2,2	1,1	17,8	78,9	8,76	<,05
8. La mayoría de los psiquiatras siguen un pensamiento lógico y claro	21,6	37,1	33,6	7,8	33,3	52,2	13,3	1,1	18,34	<,001
14. Los psiquiatras abusan frecuentemente de su poder legal para hospitalizar a pacientes en contra de su voluntad	0,9	21,4	43,8	33,9	2,3	8,0	31,8	58,0	14,61	<,005
16. La psiquiatría tiene un prestigio bajo entre el público en general	12,9	23,3	31,0	32,8	13,5	40,4	32,6	13,5	12,55	<,01
17. La psiquiatría tiene un alto estatus entre las otras disciplinas médicas	12,9	30,2	44,0	12,9	3,3	20,0	55,6	21,1	10,82	<,05
18. Muchos médicos que no pueden obtener una plaza de MIR en otras especialidades, entran eventualmente en psiquiatría	3,6	17,3	41,8	37,3	0,0	1,1	45,5	53,4	18,82	<,001
19. La psiquiatría es una especialidad que está llena de médicos de otros países, con capacitaciones de baja calidad	6,7	11,5	48,1	33,7	1,1	3,4	31,0	64,4	20,26	<,001

CA: Completamente de acuerdo; MA: Moderadamente de acuerdo; MD: Moderadamente en desacuerdo; CD: Completamente en desacuerdo.

Elección de la especialidad

Dos variables influyentes en el interés para elegir la especialidad son la sensación subjetiva de haber adquirido una buena preparación práctica para

tratar pacientes psiquiátricos (tabla II, ítem 30) y la convivencia con pacientes: un 41,1% respondieron afirmativamente y un 52,7% negativamente.

Tabla II. Factores específicos de la facultad o unidad.

Pregunta	CA (%)	MA (%)	MD (%)	CD (%)
24. La enseñanza de la psiquiatría en mi unidad docente es interesante y de buena calidad	50,0	44,4	4,4	1,1
25. Durante mi rotación psiquiátrica, los residentes fueron buenos modelos prácticos	37,9	54,0	5,7	2,3
26. Durante mi rotación, los psiquiatras fueron buenos modelos prácticos	42,4	49,4	5,9	2,4
27. La mayoría de psiquiatras de mi unidad docente tienen un pensamiento lógico y claro	39,3	53,9	5,6	1,1
28. La mayoría del personal no psiquiátrico de mi unidad docente es respetuoso con la psiquiatría	25,8	56,2	15,7	2,2
29. Aunque alguien del curso esté interesado por la psiquiatría, en mi unidad docente no se esfuerzan en animarle para que haga psiquiatría	4,5	11,4	31,8	52,3
30. Durante la asignatura he adquirido una buena preparación práctica para tratar pacientes psiquiátricos	8,2	50,6	34,1	7,1

CA: Completamente de acuerdo; MA: Moderadamente de acuerdo; MD: Moderadamente en desacuerdo; CD: Completamente en desacuerdo.

No se hallaron diferencias significativas en el grado de interés en cursar la especialidad entre ambos grupos ($\chi^2=7,81$; $gl=4$; $p=0,099$), ni tampoco relación estadísticamente significativa entre el grado de interés por cursar la especialidad y la sensación subjetiva de haber tenido una buena preparación práctica para tratar a los pacientes psiquiátricos ($\chi^2=12,28$; $gl=12$; $p=0,42$) ni con la convivencia con pacientes psiquiátricos ($\chi^2=4,40$; $gl=4$; $p=0,35$).

Por último, en la tabla III se observan los porcentajes de las distintas especialidades médicas elegidas por los estudiantes. Entre los estudiantes de primero, psiquiatría es la sexta especialidad más escogida (6%), mientras que para los de quinto, al terminar la asignatura, es junto con cirugía la más escogida (14,4%).

Tabla III. Porcentaje de estudiantes y elección de especialidad

Especialidades	1º (%)	5º (%)
Medicina interna	1,7	6,7
Cirugía y otras especialidades quirúrgicas	17,9	14,4
Obstetricia y ginecología	4,3	12,2
Oftalmología	3,4	3,3
Neurología	2,6	4,4
Radiología terapéutica	0,9	0
Traumatología y ortopedia	8,5	11,1
Dermatología	1,7	3,3
Toxicología/medicina de familia	5,1	2,2
Pediatría y subespecialidades	11,1	13,3
Medicina de urgencias	12,8	3,3
Radiología	1,7	0
Anestesiología	2,6	2,2
Patología	1,7	1,1
Oncología	6,8	1,1
Psiquiatría	6	14,4
Otras	4,3	5,6
NS/NC	6,8	1,1

DISCUSIÓN

Los resultados de este estudio muestran cambios en las opiniones y actitudes emitidas por los estudiantes de medicina hacia diversos aspectos

de la psiquiatría a lo largo de la carrera de medicina. Los cambios más relevantes se han producido en algunos aspectos sobre la eficacia y lugar de la psiquiatría entre las demás especialidades médicas, sobre algunas funciones y posibles abusos de los psiquiatras y, finalmente, sobre algunas características de la carrera profesional. A pesar de estos cambios, los estudiantes siguen manteniendo una elevada presión social al elegir la especialidad y restan peso a la función del psiquiatra dentro del sistema de salud mental.

Es evidente que este estudio tiene limitaciones importantes, pues trata de recoger opiniones personales junto a valores sociales y culturales que responden a multitud de causas mediante un cuestionario. Además, la muestra corresponde a una única facultad de medicina, con lo que los resultados quizás no son necesariamente generalizables, por ejemplo, a toda España. Otra limitación puede estar asociada a la validez del cuestionario, ya que puede haber ciertos aspectos sociales y culturales reflejados en algunos ítems en los Estados Unidos (lugar de origen del cuestionario) que pueden ser distintos, y por lo tanto, menos comprensibles por los estudiantes españoles. A pesar de estas limitaciones, el anonimato, la relativa amplitud de la muestra y la variedad de aspectos preguntados en la encuesta de Balon y cols. 1999, creemos que este estudio refleja bien la percepción de la psiquiatría por los alumnos de medicina.

En general, los estudiantes de quinto curso están más de acuerdo con la eficacia de la intervención psiquiátrica. Sin embargo, esta diferencia es más relevante en relación con la eficacia de la visita psiquiátrica que con

aspectos exclusivamente de tratamiento, probablemente motivada por el aprendizaje de la carrera de medicina y el contacto con la asignatura de psiquiatría.

A la vez, los estudiantes de primer curso critican, con diferencias significativas, la validez de la psiquiatría como rama genuina de la medicina y la lógica de pensamiento en la mayoría de psiquiatras. En este sentido, la carrera de medicina, junto con el contacto con los psiquiatras, ayuda a la comprensión de la psiquiatría como especialidad médica y reduce el estigma de “psiquiatras incoherentes” o sin un cuerpo teórico bien sistematizado que respalde su praxis profesional.

Una cuarta parte del total de los alumnos opinan que los psiquiatras tienen una capacidad y autoridad similar a otros profesionales de la salud mental para tratar los trastornos psiquiátricos. En otro estudio anterior donde se recogen las actitudes y opiniones de los estudiantes al finalizar la carrera de medicina (Pailhez, et al., 2001), también hallamos cifras similares (30%) restando peso a la función del psiquiatra. Parece pues este aspecto una de las actitudes negativas más difíciles de modificar durante la formación.

En cuanto a los posibles abusos frecuentes de poder legal por parte de los psiquiatras, se reducen significativamente las opiniones a favor entre los alumnos de quinto curso (de un 22% a un 10%). En un estudio anterior que compara las actitudes y opiniones de los estudiantes antes y después de cursar la asignatura de psiquiatría (Bulbena, et al., 2005), este mismo aspecto también se vio reducido significativamente al finalizar la asignatura

(de un 19% a un 8%). Esto señala que a pesar del aprendizaje adquirido al pasar por las demás especialidades médicas, este estigma permanece sin apenas modificarse hasta contactar con la psiquiatría.

Los estudiantes de quinto se muestran significativamente más de acuerdo en que la psiquiatría tiene un bajo prestigio ante las demás especialidades médicas y público en general. Esta visión de la especialidad por parte de los estudiantes de medicina puede estar condicionada por la estigmatización por parte de la población general que todavía existe del paciente psiquiátrico, sobretudo por la falta de conciencia de la existencia de patología psiquiátrica.

Además, los estudiantes de quinto están más de acuerdo en que la mayoría de psiquiatras tienen una verdadera vocación o que están bien capacitados. Igualmente destaca, aunque sin diferencias significativas, que entre aproximadamente un 20% de los alumnos de primer curso existe una sensación de mayor presión social por parte de la familia, amigos o compañeros de clase ante la elección de psiquiatría como futuro profesional.

La valoración de la enseñanza por parte de los alumnos de quinto ha sido positiva con más de un 90% de opiniones a favor de una buena calidad teórica y de un buen modelo práctico de psiquiatras y residentes. Sin embargo, la sensación de haber adquirido una buena preparación práctica decae hasta aproximadamente un 60%, aunque en nuestro estudio, ni esta sensación, ni la convivencia con pacientes psiquiátricos, parece influir en la decisión de escoger psiquiatría.

Finalmente, el interés por cursar psiquiatría es mayor entre los alumnos de quinto, con un porcentaje del 14% al terminar la asignatura, la especialidad más escogida juntamente con cirugía y subespecialidades quirúrgicas. Entre los estudiantes de primero, la elección de psiquiatría alcanza un 6%, la sexta especialidad más escogida, aunque como es natural, destaca un elevado NS/NC. A diferencia de otros países, en nuestro estudio no se observa una reducción en el número de vocaciones para ser psiquiatras.

En España, el número de plazas ofertadas cada año por el Ministerio de Sanidad y Consumo depende de la capacidad de los centros acreditados para la enseñanza, el presupuesto nacional disponible y la demanda social. Por lo tanto, los estudiantes españoles, a diferencia de los estudiantes de Estados Unidos, los cuales tienen en la actualidad una plaza de psiquiatría garantizada, podrían considerar la psiquiatría como una especialidad más preciada debido a la competencia para conseguir una plaza de residencia. Otros motivos que explicarían esta tendencia a percibir la elección de la especialidad como un reto, podrían ser las opiniones emitidas en relación con una mayor conciencia de estigma en la población general y entre las demás especialidades, y de presión social ante la vocación.

Otros estudios con diseños más amplios que contemplen la comparación de actitudes y opiniones de los estudiantes entre diferentes facultades o distintos períodos temporales pueden mejorar la comprensión del complejo proceso de elegir una especialidad.

BIBLIOGRAFÍA

Balon, R., G.R. Franchini, P.S. Freeman, I.N. Hassenfeld, M.S. Keshavan and E. Yoder.

1999 Medical Students' Attitudes and Views of Psychiatry: 15 Years Later. *Acad Psychiatry* 23: 30-36.

Brockington, I. and D. Mumford.

2002 Recruitment into psychiatry. *Br J Psychiatry* 180: 307-12.

Bulbena, A., G. Pailhez, J. Coll and R. Balon.

2005 Changes in the attitudes towards psychiatry among Spanish medical students during training in psychiatry *European Journal of Psychiatry* 19: 79-87.

Calvert, S.H., M. Sharpe, M. Power and S.M. Lawrie.

1999 Does undergraduate education have an effect on Edinburgh medical students' attitudes to psychiatry and psychiatric patients? *J Nerv Ment Dis* 187(12): 757-61.

Creed, F. and D. Goldberg.

1987 Students' attitudes towards psychiatry. *Med Educ* 21(3): 227-34.

Eagle, P.F. and L.R. Marcos.

1980 Factors in medical students' choice of psychiatry. *Am J Psychiatry* 137(4): 423-7.

Franco, M.D., E. Giles and M. Camacho.

1993 Actitudes hacia la Psiquiatría de los Estudiantes de Medicina. *An Psiquiatría (Madrid)* 9: 42-50.

Holm-Petersen, C., S. Vinge, J. Hansen and D. Gyrd-Hansen.

2007 The impact of contact with psychiatry on senior medical students' attitudes toward psychiatry. *Acta Psychiatrica Scandinavica* 116(4): 308-311.

- Koh, K.B.
1990 Medical students' attitudes toward psychiatry in a Korean medical college. *Yonsei Med J* 31(1): 60-4.
- Lee, E.K., N. Kaltreider and J. Crouch.
1995 Pilot study of current factors influencing the choice of psychiatry as a specialty. *Am J Psychiatry* 152(7): 1066-9.
- Malhi, G.S., G.B. Parker, K. Parker, V.J. Carr, K.C. Kirkby, P. Yellowlees, P. Boyce and B. Tonge.
2003 Attitudes toward psychiatry among students entering medical school. *Acta Psychiatr Scand* 107(6): 424-9.
- MSC. (Ministerio de Sanidad y Consumo)
2007 Boletín Oficial del Estado número 225. Anexo I. Madrid, Ministerio de Sanidad y Consumo. www.msc.es.
- Nielsen, A.C., 3rd and J.S. Eaton, Jr.
1981 Medical students' attitudes about psychiatry. Implications for psychiatric recruitment. *Arch Gen Psychiatry* 38(10): 1144-54.
- NRMP (National Residents Matching Program)
2007 National Residents Matching Program: Results and Data 2007 (Main Residency Match). Washington, DC, National Residents Matching Program, <http://www.nrmp.org/>.
- Pailhez, G., A. Bulbena and R. Balon.
2005 Attitudes to psychiatry: a comparison of Spanish and US medical students. *International Psychiatry* 10: 6-8.
- Pailhez, G., A. Bulbena, J. Coll, S. Ros and R. Balon.
2005 Attitudes and views on psychiatry: a comparison between Spanish and U.S. medical students. *Acad Psychiatry* 29(1): 82-91.
- Pailhez, G., A. Bulbena, J. Pérez and S. Ros.
2001 Perspectivas sobre la psiquiatría de los estudiantes de Medicina de la

UAB. Rev Psiquiatria Fac Med Barna 28(3): 152-159.

Pan, P.C., P.W. Lee and F.F. Lieh-Mak.

1990 Psychiatry as compared to other career choices: a survey of medical students in Hong Kong. *Med Educ* 24(3): 251-7.

Rojo, J., M. Rojo, C. Valdemoro and M.L. García.

1989 Análisis de las Tendencias Vocacionales en los Estudiantes Universitarios, mediante el 16 PF de Cattell. *An Psiquiatria (Madrid)* 5: 233-238.

Samuel-Lajeunesse, B. and P. Ichou.

1985 French medical students' opinion of psychiatry. *Am J Psychiatry* 142(12): 1462-6.

Sierles, F.

1982 Medical school factors and career choice of psychiatry. *Am J Psychiatry* 139(8): 1040-2.

Sierles, F.S., S.H. Dinwiddie, D. Patroi, N. Atre-Vaidya, M.J. Schrifft and J.L. Woodard.

2003 Factors affecting medical student career choice of psychiatry from 1999 to 2001. *Acad Psychiatry* 27(4): 260-8.

Sierles, F.S., J. Yager and S.H. Weissman.

2003 Recruitment of U.S. medical graduates into psychiatry: reasons for optimism, sources of concern. *Acad Psychiatry* 27(4): 252-9.

Singh, S.P., H. Baxter, P. Standen and C. Duggan.

1998 Changing the attitudes of 'tomorrow's doctors' towards mental illness and psychiatry: a comparison of two teaching methods. *Med Educ* 32(2): 115-20.

Soufi, H.E. and A.M. Raof.

1992 Attitude of medical students towards psychiatry. *Med Educ* 26(1): 38-41.

Wilkinson, D.G., S. Greer and B.K. Toone.

1983 Medical students' attitudes to psychiatry. *Psychol Med* 13(1): 185-92.

Yager, J., K. Lamotte, A. Nielsen, 3rd and J.S. Eaton, Jr.

1982 Medical students' evaluation of psychiatry: a cross-country comparison. *Am J Psychiatry* 139(8): 1003-9.

Yellowlees, P., T. Vizard and J. Eden.

1990 Australian medical students' attitudes towards specialties and specialists. *Med J Aust* 152(11): 587-8, 591-2.

Zimny, G.H. and L.S. Sata.

1986 Influence of factors before and during medical school on choice of psychiatry as a specialty. *Am J Psychiatry* 143(1): 77-80.

DISCUSSIÓ

DISCUSSIÓ

Els resultats exposats al primer capítol indiquen que, en general, l'actitud dels estudiants de medicina cap a la psiquiatria en el nostre estudi és favorable, tot i que també s'observen algunes actituds i opinions més crítiques en una proporció gens desestimable. En concret, les mitjanes dels percentatges de les opinions favorables dels estudiants en els diferents àmbits són les següents (ordenades de més a menys):

- I. Eficàcia de la intervenció psiquiàtrica (88%).
- II. Mèrits de la psiquiatria com a especialitat (73%).
- III. Definició de rol i funció del psiquiatre (70,7%).
- IV. Possibles abusos ètics i legals i reconeixement social dels psiquiatres (70,5%).
- V. Suport i recompensa professional percebuda (65%).
- VI. Factors específics de la unitat docent pròpia (59%).

En aquest estudi, no apareixen algunes de les opinions crítiques que s'observen sovint en altres treballs, com pot ser la ineficàcia de la intervenció psiquiàtrica, ja que més d'un 80% recomanaria una visita al psiquiatre per a un familiar alterat emocionalment o consideren útil la consulta i el tractament per a qui el rep.

En l'àmbit dels mèrits de la psiquiatria com a especialitat, com a l'estudi d'Abramowitz i Bentov-Gofrit (Abramowitz i Bentov-Gofrit 2005) fet amb estudiants d'Israel, trobem que prop d'un 40% dels alumnes perceben que la

psiquiatria, a diferència d'altres especialitats, no ha avançat ràpidament en coneixements científics.

Coincidint amb països com la Xina (Pan, et al., 1990), Kènia (Ndetei, et al., 2008) o Brasil (Eizirik, et al., 1990), cal destacar, en l'àmbit de la definició de rol i funció del psiquiatre, l'opinió de prop d'un 40% dels estudiants que perceben que la majoria de psiquiatres no segueix un pensament lògic i clar, d'un 30%, que els psiquiatres tenen la mateixa qualificació, autoritat i influència que la resta de professionals en salut mental per tractar trastorns emocionals i d'un 33%, que els psiquiatres demanen massa disculpes per com és l'especialitat quan l'ensenyen.

En l'àmbit del reconeixement social dels psiquiatres, destaca la percepció d'un 38% dels estudiants que opinen que els psiquiatres no estan remunerats econòmicament de manera similar a la majoria de les altres especialitats.

En una línia similar a la d'altres països amb nivells socioeconòmics similars a Espanya, com pot ser França (Samuel-Lajeunesse i Ichou 1985), Austràlia (Yellowlees, et al., 1990) o els Estats Units (Nielsen i Eaton 1981; Yager, et al., 1982; Balon, et al., 1999), coincidim, en l'àmbit de suport i recompensa professional, amb les opinions i actituds generals més crítiques del qüestionari, sobre la percepció de què la psiquiatria té un baix prestigi social (un 65% d'opinions a favor d'aquest aspecte) i un *status* baix respecte a les altres especialitats mèdiques (80%).

En l'àmbit dels factors específics de la unitat docent, destaca que la meitat dels estudiants afirma que no se'ls anima prou a les aules per escollir l'especialitat com a futur professional o que l'ensenyament de la psiquiatria a la seva unitat docent no és interessant ni de bona qualitat.

Aquestes actituds crítiques també s'han observat en relació a la malaltia mental, amb la constatació d'una opinió general de refús cap a aquest tipus de patologia (Fernández, et al., 1988). Igualment, en altres estudis, s'ha constatat que les actituds cap a la medicació psicotròpica entre estudiants de medicina responen a un cert escepticisme (Hillert 1999), o, fins i tot, ha estat durament criticada (Linden i Becker 1984). L'estigmatització del pacient psiquiàtric, del tractament o de l'especialitat en general condicionen en gran mesura la visió que tenen els estudiants de l'especialitat en sí. A més, la manca de consciència de l'existència de patologia psiquiàtrica entre els mateixos estudiants de medicina, però també en la població general, fa que, molts cops, se li atribueixi com a causa principal l'estrès emocional agut o crònic. Com expliquen Yllá Segura i cols. el 1988 (Yllá, et al., 1988): "és una part essencial del procés educatiu, no només per als futurs psiquiatres, sinó en especial per als metges generals que tindran un paper important en pacients amb patologia mental". En aquest sentit, també Labad i Valero el 2002 expressen que "no és estrany trobar companys metges que fan gala de no tenir el més mínim coneixement de psiquiatria, cosa que no s'atreveixen a manifestar en relació a altres especialitats com digestiu, nefrologia o cardiologia" (Labad i Valero 2002).

En la mostra observada d'estudiants de la UAB, fins a un 6% dels alumnes va mostrar interès per escollir psiquiatria com a especialitat mèdica futura. A Espanya hi ha 8 psiquiatres per cada 100.000 habitants, mentre que el nombre en altres països de la Unió Europea és de fins a 15 per 100.000 (Valerio 2008). Això implica que psiquiatria, seguida de cirurgia, medicina interna, ORL i dermatologia, és l'especialitat amb menys professionals per cada 100.000 habitants en comparació amb tots els països europeus, els Estats Units i Japó. Determinar i aconseguir el nombre adequat de metges a les especialitats adequades en el lloc i en el moment precís és una tasca difícil de la planificació dels recursos humans per a la salut. (González i Barber 2007).

Les especialitats deficitàries tendeixen a mantenir aquest dèficit de professionals per diversos motius: la feminització creixent del col·lectiu mèdic (conjugar maternitat i horaris laborals), increment del desig d'hores de lleure en la societat actual, la llei 55/2003 de l'Estatut Marc del personal estatutari dels serveis de salut, que obliga a seguir la normativa europea que regula les hores anuals d'excés de jornada, i l'augment de la demanda (envelliment, immigració, augment de la renda per càpita, etc.) (González i Barber 2007). En un model de predicció fins a l'any 2030 proposat pel Ministeri de Sanitat, per a l'especialitat de psiquiatria hi ha una tendència cap a la reducció d'especialistes en els propers 5 anys, que virarà cap a un creixement a partir de l'any 2016. Ara bé, si s'accepta un creixement moderat de la demanda social d'atenció psiquiàtrica, la psiquiatria passa, aleshores, d'un dèficit moderat l'any 2010 (Demanda - Oferta = dèficit entre un 5% i un 10%), a un dèficit greu a partir de l'any 2020 i fins el 2030 (dèficit major al 10%)

(González i Barber 2007). Les institucions sanitàries, davant d'aquesta problemàtica i en un món cada vegada més globalitzat, s'han vist obligades a prendre decisions en tres fronts: el nombre de places acreditades per a esdevenir especialista, la normativa sobre retenció i jubilació dels metges en exercici i, sobretot, incidir en les polítiques d'immigració (González i Barber 2007).

Les places per a esdevenir especialista en medicina venen ofertades cada any pel Ministeri de Sanitat espanyol, i depenen de tres variables: (1) la capacitat dels centres acreditats per a la docència, (2) el pressupost nacional disponible i (3) la demanda social (MSC 2007). Amb la finalitat de solventar el dèficit de professionals psiquiatres davant la demanda social creixent, el Ministeri de Sanitat espanyol ha incrementat progressivament, al llarg dels últims 15 anys, el nombre de places MIR de psiquiatria. Des de l'any 1990 al 2005, les places de psiquiatria via MIR han crescut entre un 50% i un 100% (aproximadament un 65%) (MSC 2007).

Segons les dades del programa nacional de residents dels Estats Units (NRMP 2008) o les enquestes nacionals realitzades a les universitats del Regne Unit (Goldacre, et al., 2005), el percentatge de llicenciats que finalment escull psiquiatria com a especialitat mèdica és aproximadament un 4,5% en aquests països. A Espanya, l'any 2007/2008, el percentatge de places MIR disponibles en psiquiatria en relació a la resta d'especialitats fou d'un 3,35% (MSC 2007). Això significa que, malgrat l'increment progressiu de fins al 65% en les places públiques ofertades els últims 15 anys pel ministeri de sanitat, en el nostre estudi, un 51,7% dels estudiants que, en

principi, mostrarien interès per especialitzar-se en psiquiatria després del seu quart o cinquè any de carrera no podrien accedir a una plaça MIR. És molt probable que una part d'aquests estudiants acabi ocupant places d'altres especialitats, com pot ser medicina familiar i comunitària (Brook 1983), l'especialitat amb més places MIR disponibles (28,4% d'un total de 6.661 places ofertades el 2007–2008).

Així com als Estats Units no s'arriben a omplir les places de psiquiatria disponibles majoritàriament per manca de vocacions, a Espanya o a Itàlia la tendència vocacional cap a l'especialitat no ha estat un problema principalment per dos motius: (1) el nombre d'opositors a les places MIR cada any ha excedit fins el moment al nombre total de places disponibles per a totes les especialitats (Galeazzi, et al., 2003) i aquesta situació ha provocat que cada any s'afegissin, a una bossa creixent, llicenciats que no aconseguien entrar a l'especialitat o al centre que ells volien, i (2) un percentatge de metges espanyols, siguin o no d'aquesta bossa creixent, posposen la tendència vocacional en funció d'altres factors, com la possibilitat de romandre a la localitat de residència, la comoditat de l'exercici professional, les guàrdies, etc.

A Espanya, a diferència dels Estats Units, on hi ha tradició d'una organització sanitària liberal tot i la regulació per part del govern federal del personal sanitari, crida l'atenció el desig notori dels metges espanyols de treballar al sistema públic. Això podria implicar que la regulació liberal del sistema sanitari el fa més sensible als canvis en les tendències vocacionals, ja que permet l'obertura d'un major nombre de places disponibles allà on

l'estat no pot arribar amb la qual cosa els llicenciats tenen garantida una plaça i no posposen les vocacions en funció d'altres factors.

Al segon capítol exposem els resultats en relació a la comparació de les opinions expressades pels estudiants de la nostra mostra amb la dels estudiants dels Estats Units, segons l'estudi de Balon i cols. de 1999 (Balon, et al., 1999). En general, l'opinió dels estudiants cap a la psiquiatria d'ambdós països va ser favorable. En comparar, però, les opinions expressades, s'observen diferències significatives.

Sobre els mèrits de la psiquiatria com a especialitat, els resultats són divergents, ja que, per una banda, els estudiants de la UAB pensen menys que la psiquiatria està en expansió o que avança en coneixements per a tractar la malaltia mental, i estan més a favor que la psiquiatria és científica o precisa.

Sobre l'eficàcia de la intervenció psiquiàtrica, els estudiants dels Estats Units perceben més la utilitat de la interconsulta psiquiàtrica per a pacients mèdics o quirúrgics.

En relació a la definició de rol i funció del psiquiatre, els estudiants de la UAB tenen més la percepció que la majoria de psiquiatres no segueixen un pensament lògic i clar, que els psiquiatres tenen la mateixa autoritat i influència que la resta de professionals en el tractament de la malaltia mental, que demanen massa disculpes per com és l'especialitat quan l'ensenyen i que la psiquiatria és massa biològica i no es fa prou càrrec dels

problemes psicològics del pacient.

En l'àmbit dels possibles abusos ètics i legals dels psiquiatres, els estudiants de la UAB opinen més que els psiquiatres abusen del seu poder legal pel fet d'ingressar pacients en contra de la seva voluntat. No s'observen diferències en les qüestions sobre el reconeixement social percebut dels psiquiatres.

Sobre el suport i recompensa professional, tot i que els estudiants de la UAB són més conscients que la psiquiatria té un baix prestigi social tenen, en canvi, una menor percepció de pressió social per part del seu entorn si escullen l'especialitat, tant de la família com dels amics o dels companys de classe.

Finalment, en relació a les opinions sobre factors específics de la unitat docent, els estudiants de la UAB tenen una percepció pitjor de la docència en els seus centres, ja que estan menys d'acord amb què hi ha una docència de qualitat i senten menys reforç per part del professorat per escollir l'especialitat. En canvi, els estudiants de la UAB perceben un major respecte cap a la psiquiatria a la seva unitat docent per part dels professionals que no treballen en salut mental.

Així doncs, els estudiants catalans són més crítics amb alguns factors de la seva pròpia unitat docent i amb la definició de rol i possibles abusos ètics i legals del psiquiatre. En canvi, les opinions més favorables apareixen en els àmbits sobre el suport i recompensa professional percebuda per l'estudiant (Taula 2).

Taula 2. Mitjanes dels percentatges de les opinions favorables dels estudiants de Barcelona i Estats Units en els diferents àmbits.

	BCN (%)	EEUU (%)
Eficàcia de la intervenció psiquiàtrica	88	91,8
Mèrits de la psiquiatria com a especialitat	73	74,4
Definició de rol i funció del psiquiatre	70,7	80,8
Possibles abusos ètics i legals i reconeixement social	70,5	71
Suport i recompensa professional percebuda	65	60,3
Factors específics de la unitat docent	59	72,8

Les possibles diferències en les tendències vocacionals entre ambdós països probablement responen a múltiples factors. Algunes hipòtesis, tot i que merament especulatives, podrien ser les diferències en opinió i actituds cap a la psiquiatria o el fet que els metges espanyols, a diferència dels Estats Units, no tinguin una plaça en psiquiatria garantida.

En referència a la primera hipòtesi, podria ser que els estudiants de la UAB no visquin de la mateixa manera les causes proposades de la davallada vocacional als Estats Units: elevada influència biològica en l'especialitat avui dia, suposada baixa retribució econòmica en comparació amb altres especialitats, competència entre psiquiatres, psicòlegs i treballadors socials (Sierles i Taylor 1995), pressió social exercida en la unitat docent pel personal no professional de la salut mental (Nielsen i Eaton 1981) o la impossibilitat de la psiquiatria de canviar la societat a través de la medicina (Balon, et al., 1999). En la comparació de les opinions i actituds emeses pels estudiants d'ambdós països, s'observen algunes diferències significatives precisament en relació a algunes d'aquestes causes reportades: el concepte biopsicosocial d'emmalaltir (un 14% més dels estudiants de la UAB opinen que la psiquiatria és massa biològica), la pressió social pel fet d'escollir l'especialitat (un 8% menys dels estudiants de la UAB es senten pressionats)

i la crítica a la psiquiatria per part dels professionals que no treballen en salut mental (un 17% de la UAB la perceben menys). Tot i que les diferències són menys marcades i no significatives, un 14% més dels estudiants de la UAB també perceben una millor retribució econòmica si escullen l'especialitat que els estudiants de les universitats nord-americanes enquestades.

El fet que els metges espanyols no tinguin garantida la plaça d'especialista que volen pot ser un dels motius que incideix en les diferències vocacionals entre ambdós països, ja que els metges espanyols podrien considerar l'especialitat de manera més valuosa per la competència de places. Això també enllaça amb les prestacions laborals que ofereix una plaça d'especialista al sistema sanitari públic espanyol i el fet que la majoria de metges espanyols vulguin treballar dins d'aquest sistema.

Al tercer capítol s'exposen els canvis d'opinió i actituds dels estudiants de medicina cap a la psiquiatria abans i després del procés docent. De manera general, tot i que en el còmput global apareixen pocs canvis, els resultats mostren que algunes de les opinions expressades canvien amb el procés de formació, tant teòric com pràctic.

De manera més específica, l'opinió dels estudiants canvia després de l'assignatura en relació a percebre menys: (1) pressió social si escullen l'especialitat en un futur, (2) que la psiquiatria és una frontera de la medicina en expansió ràpida, (3) que els psiquiatres abusen del seu poder legal i (4) que hi ha molts psiquiatres sense vertadera vocació. Aquests canvis fan pensar que, a mesura que el coneixement teòric i pràctic dels estudiants

sobre l'especialitat millora, l'actitud i les opinions canvien cap a una posició més favorable i també més "realista" i, per tant, amb una reducció dels biaixos, tant positius com negatius.

A més d'aquests petits canvis en les opinions i actituds, amb el procés docent, es produeix també un increment en el percentatge d'estudiants que mostren interès per escollir l'especialitat com a futur professional (del 4,2% al 10,4%). De fet, psiquiatria és l'especialitat que mostra un major increment en interès per cursar-la, tot i que, durant aquest període, també s'incrementa l'interès per la medicina de família, la cirurgia i subespecialitats quirúrgiques, l'anestessologia, la dermatologia, l'anatomia patològica i l'apartat "d'altres especialitats menys freqüents". També és rellevant que, durant el període observat, el percentatge d'estudiants indecisos sobre el seu interès professional decreix del 16,6% al 6,2%. Aquests canvis mostren la importància del període dels últims anys acadèmics en la presa de decisions sobre les tendències vocacionals i professionals. Per tant, com a l'estudi de McParland i cols. (McParland, et al., 2003), al nostre estudi, després del procés docent, s'observa (1) un lleuger canvi en les opinions i actituds cap a la psiquiatria, que (2) coincideix amb un increment en l'interès per a cursar l'especialitat.

Ara bé, tal i com esmentem en la introducció, no queda clar en la literatura fins a quin punt un canvi en les opinions i actituds cap a la psiquiatria pot influir també en un increment del desig per cursar l'especialitat. La nostra opinió, que coincideix amb la d'altres autors (Balon 2008), és que aquests dos conceptes no es poden barrejar: (1) "El procés docent contribueix a un

canvi d'opinions i actituds cap a la psiquiatria?" La resposta és sí; (2) "El procés docent contribueix a un increment en les tendències vocacionals?" Tot i que no disposem de tanta evidència en la literatura com en l'anterior qüestió, els resultats d'aquest treball indiquen que la resposta també és sí; i (3) "Una millora en les opinions i actituds cap a la psiquiatria contribueix a un increment en les tendències vocacionals?" És possible, però en menor grau. En tot cas, no disposem d'evidència científica en aquest sentit. Els motius que regulen les tendències vocacionals semblen respondre a causes múltiples, algunes d'elles ja exposades, i no únicament a l'opinió que es té de l'especialitat.

Per exemple, i fent referència a aquesta última pregunta, als Estats Units, el percentatge més elevat de metges que escollien l'especialitat de psiquiatria va esdevenir-se entre el 1950 i mitjans de la dècada dels 70, quan els estudis assenyalaven que els estudiants percebien la psiquiatria com a poc científica i imprecisa i amb menys prestigi que en l'actualitat (Bruhn i Parsons 1964; Castelnuovo-Tedesco 1967; Zimet i Held 1975). Sembla, doncs, que les tendències vocacionals s'incrementen quan, precisament, les opinions i actituds cap a l'especialitat semblen més crítiques.

Als resultats del quart capítol, comparem les opinions i actituds cap a la psiquiatria dels estudiants de medicina de primer amb les de cinquè curs. De manera general, els resultats mostren diferències en les opinions i actituds entre ambdós cursos. Amb més detall, els estudiants de primer curs, respecte als de cinquè, perceben menys: la utilitat de la intervenció psiquiàtrica, la moderació en el poder legal dels psiquiatres, un prestigi baix

de la psiquiatria en relació a les altres especialitats i entre el públic en general, la validesa de la psiquiatria com a branca genuïna de la medicina, la vertadera vocació o bona capacitació de la majoria d'especialistes i la lògica de pensament en la majoria dels psiquiatres. Les diferències més rellevants es donen principalment en els àmbits d'eficàcia de la intervenció psiquiàtrica, possibles abusos ètics i legals, i de definició de rol i funció del psiquiatre (Taula 3).

Taula 3. Mitjanes dels percentatges de les opinions favorables dels estudiants de primer i cinquè curs en els diferents àmbits.

	Primer (%)	Cinquè (%)
Mèrits de la psiquiatria com a especialitat	85,9	85,1
Eficàcia de la intervenció psiquiàtrica	82,5	93,7
Definició de rol i funció del psiquiatre	75,8	80,4
Possibles abusos ètics i legals i reconeixement social	67,9	78,2
Suport i recompensa professional percebuda	72,7	75,2

Amb xifres similars a la dels resultats del primer capítol (aproximadament un 30% dels estudiants), destaca, en ambdós cursos, la percepció que els psiquiatres tenen una capacitat i autoritat similars a altres professionals de la salut mental per tractar els trastorns psiquiàtrics, restant pes a la funció del psiquiatre dins del sistema de salut mental. Igualment, coincidint amb xifres també similars als resultats del tercer capítol (una reducció del 19% al 8% dels estudiants que opinaven que hi ha abús legal), s'observa com la percepció de l'abús legal per part dels psiquiatres és diferent significativament entre els alumnes de primer i de cinquè curs (una reducció d'un 22% a un 10%). Això assenyala que malgrat l'aprenentatge adquirit en passar per les altres especialitats mèdiques, aquest estigma gairebé no es modifica fins a contactar amb el procés docent de psiquiatria. La valoració de l'ensenyament per part dels alumnes de cinquè ha estat positiva, amb més

d'un 90% d'opinions a favor d'una bona qualitat teòrica i d'haver tingut un bons models de psiquiatres i residents, tot i que aquestes opinions cauen fins a un 60% amb la sensació d'haver adquirit una bona preparació pràctica.

Alguns estudis mostren com l'apropament de l'estudiant al malalt mental a través de les pràctiques propicia una major comprensió de l'especialitat (Roman i Floyd 1981; Lee, et al., 1995). Això fou corroborat per l'estudi d'Yllá Segura i González-Pinto (Yllá i González-Pinto 1999), en què una experiència grupal entre estudiants de medicina de primer cicle va mostrar canvis significatius d'actituds favorables respecte la malaltia mental. Això indica la importància d'un ensenyament de la psiquiatria basat en la clínica i que l'alumne s'apropi més a la realitat de l'especialitat. També és fonamental el paper del professorat, ja que determina la imatge dels alumnes cap a la psiquiatria i per tant, és cabdal que percebin un bon suport perquè decideixin escollir-la com a futur professional.

En relació al percentatge d'estudiants que mostren interès per la psiquiatria durant el primer cicle, donat que les preferències dels estudiants encara estan poc definides, els estudis publicats utilitzen xifres que inclouen aquells estudiants que es mostren segurs d'escollir l'especialitat, però també inclou aquells que mostren interès però no estan segurs completament d'escollir-la. El nostre estudi, amb un total del 23,1%, i diversos estudis internacionals, excepte als Estats Units amb un 7% (Feifel, et al., 1999), han reportat percentatges d'interès superiors al 15% entre estudiants de primer cicle (Rao, et al., 1998; Malhi, et al., 2003; Abramowitz i Bentov-Gofrit 2005). Tot i que alguns estudis com el nostre assenyalen un increment en els

percentatges d'interès (ara incloent només aquells estudiants que definitivament escolliran l'especialitat) després del procés docent fins al 10% - 17% (Wilkinson, et al., 1983; Creed i Goldberg 1987), els percentatges en finalitzar la llicenciatura es situen entre el 2% - 10% (Creed i Goldberg 1987; Reiser, et al., 1988; Balon, et al., 1999). Aquesta variabilitat entre els percentatges dels estudis citats, probablement respon a les diferències en el nombre d'estudiants de les mostres, temps de recollida de dades, moment històric, diferents països, etc. Per tant, tot i que es disposa d'alguna evidència sobre l'increment d'eleccions de psiquiatria després del procés docent, no disposem de dades objectives a llarg termini que mostrin si la docència incrementa o no les tendències vocacionals.

És evident que aquest treball té limitacions importants, ja que prova de recollir mitjançant un qüestionari opinions personals juntament amb valors socials i culturals que responen a multitud de causes. A més a més, la mostra correspon a una única facultat de medicina, i per tant, els resultats poden no ser necessàriament generalitzables, per exemple, a tota Espanya. Una altra limitació pot estar associada a la validesa del qüestionari, ja que pot haver-hi certs aspectes socials i culturals dels Estats Units reflectits en alguns ítems (lloc d'origen del qüestionari) que poden ser diferents, i per tant, menys comprensibles per als estudiants espanyols. Malgrat aquestes limitacions, creiem que aquest treball reflecteix bé la percepció de la psiquiatria pels alumnes de medicina per l'anonimat, la relativa amplitud de la mostra i la varietat d'aspectes preguntats a l'enquesta de Balon i cols. (Balon, et al., 1999).

Finalment, creiem que la recerca en aquest camp hauria de centrar-se principalment en estudis intervencionistes, en el camp de la docència, que puguin respondre a les següents qüestions: 1) Què es pot fer perquè l'experiència del procés docent en psiquiatria influeixi de manera favorable en les actituds i/o les tendències vocacionals cap a la psiquiatria? i 2) quins factors i/o experiències influeixen de manera favorable a les opinions i/o les tendències vocacionals cap a la psiquiatria? Tot i que creiem que sabem les respostes a aquestes preguntes de manera intuïtiva, no disposem encara de dades amb prou evidència científica.

CONCLUSIONS

CONCLUSIONS

D'acord amb els resultats exposats, les principals conclusions extretes d'aquest treball són les següents:

1. En general, l'actitud dels estudiants de medicina de 2n cicle de la UAB cap a la psiquiatria és favorable en gairebé tots els àmbits avaluats, sobretot en relació a l'eficàcia de la intervenció psiquiàtrica. Ara bé, també s'observen algunes actituds i opinions crítiques principalment en relació a l'àmbit de la percepció de suport i recompensa professional i al de factors específics de la pròpia unitat docent.
2. S'observen diferències significatives en les opinions i actituds emeses pels estudiants de 2n cicle de la UAB i de cinc universitats dels Estats Units. En general, els estudiants de la UAB es mostren més favorables en relació als àmbits de suport i recompensa professional percebuda (destaca una menor pressió social si escullen l'especialitat). En canvi, es mostren més crítics en relació als àmbits relacionats amb alguns factors específics de la pròpia unitat docent (com la manca de suport des de les aules per escollir l'especialitat o la percepció d'una baixa qualitat de l'ensenyament) i a algunes qüestions sobre la definició de rol, funció i possibles abusos ètico-legals dels psiquiatres.
3. Un 6% dels estudiants de medicina de 2n cicle de la UAB escullen psiquiatria com a especialitat mèdica futura. Tot i que aquest percentatge es redueix en l'accés a psiquiatria via MIR, a Espanya, aproximadament

un 60% d'aquests estudiants no podran accedir a una plaça de resident. Així doncs, a diferència d'altres països com els Estats Units, al nostre estudi, la reducció de les tendències vocacionals cap a la psiquiatria no suposa un problema ja que, actualment, es segueixen ocupant les places MIR ofertades pel Ministeri de Sanitat.

4. Algunes de les opinions i actituds emeses pels estudiants de medicina cap a la psiquiatria canvien amb el procés de formació teòric i pràctic. Després del procés formatiu, els estudiants perceben menys l'avenç de coneixements per part de la psiquiatria, l'abús legal i la manca de vocació dels psiquiatres, i pressió social si escullen l'especialitat.
5. El percentatge d'estudiants de medicina que mostren interès per especialitzar-se en psiquiatria augmenta d'un 4,2% a un 10,4% amb el procés de formació.
6. S'observen diferències significatives en les opinions i actituds emeses pels estudiants de primer i cinquè de carrera. Els estudiants de primer curs perceben menys la utilitat de la intervenció psiquiàtrica, una praxis ètica de les qüestions legals per part dels psiquiatres, un baix prestigi social de l'especialitat, les bases mèdiques de la psiquiatria i la vertadera vocació i la lògica de pensament en la majoria dels professionals.
7. Al nostre estudi, igual que en altres treballs internacionals, s'observa un percentatge elevat d'estudiants de primer cicle que mostren interès per la psiquiatria (23,1%), tot i que les preferències dels estudiants encara estan poc definides.

BIBLIOGRAFIA

- Abramowitz, M.Z. i D. Bentov-Gofrit.
2005 The attitudes of Israeli medical students toward residency in psychiatry. *Acad Psychiatry* 29(1): 92-5.
- Alexander, D.A. i J.M. Eagles.
1986 Attitudes of men and women medical students to psychiatry. *Med Educ* 20(5): 449-55.
1990 Changes in attitudes towards psychiatry among medical students: correlation of attitude shift with academic performance. *Med Educ* 24(5): 452-60.
- Alins, I., A. Corral, J.A. García i J.A. Lorente.
1990 Actitudes hacia la Profesión en los Estudiantes de Medicina de la Universidad de Navarra. *Revista de Medicina de la Universidad de Navarra* 34: 71-76.
- Arkar, H. i D. Eker.
1997 Influence of a 3-week psychiatric training programme on attitudes toward mental illness in medical students. *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol* 32(3): 171-6.
- Augoustinos, M., G. Schrader, R. Chynoweth i M. Reid.
1985 Medical students' attitudes towards psychiatry: a conceptual shift. *Psychol Med* 15(3): 671-8.
- Balon, R.
2008 Does a clerkship in psychiatry affect medical students' attitudes toward psychiatry? *Acad Psychiatry* 32(2): 73-5.
- Balon, R., G.R. Franchini, P.S. Freeman, I.N. Hassenfeld, M.S. Keshavan i E. Yoder.
1999 Medical Students' Attitudes and Views of Psychiatry: 15 Years Later. *Acad Psychiatry* 23: 30-36.
- Baptista, T., C.S. Perez, L. Mendez i L. Esqueda.
1993 The attitudes toward psychiatry of physicians and medical students in Venezuela. *Acta Psychiatr Scand* 88(1): 53-9.
- Bashook, P.G. i S.H. Weissman.
1982 Senior medical students' perceptions of the psychiatric clerkship. *Am J Psychiatry* 139(12): 1614-6.
- Baxter, H., S.P. Singh, P. Standen i C. Duggan.
2001 The attitudes of 'tomorrow's doctors' towards mental illness and psychiatry: changes during the final undergraduate year. *Med Educ* 35(4): 381-3.
- Brockington, I. i D. Mumford.
2002 Recruitment into psychiatry. *Br J Psychiatry* 180: 307-12.
- Brook, P.
1983 Who's for psychiatry? United Kingdom medical schools and career choice of psychiatry 1961-75. *Br J Psychiatry* 142: 361-5.

- Bruhn, J.G. i O.A. Parsons.
1964 Medical Student Attitudes toward Four Medical Specialties. *J Med Educ* 39: 40-9.
- Burra, P., R. Kalin, P. Leichner, J.J. Waldron, J.R. Handforth, F.J. Jarrett i I.B. Amara.
1982 The ATP 30-a scale for measuring medical students' attitudes to psychiatry. *Med Educ* 16(1): 31-8.
- Calvert, S.H., M. Sharpe, M. Power i S.M. Lawrie.
1999 Does undergraduate education have an effect on Edinburgh medical students' attitudes to psychiatry and psychiatric patients? *J Nerv Ment Dis* 187(12): 757-61.
- Castelnuovo-Tedesco, P.
1967 How much psychiatry are medical students really learning? *Arch Gen Psychiatry* 16(6): 668-75.
- Clardy, J.A., C.R. Thrush, V.T. Guttenberger, M.L. Goodrich i R.P.D. Burton.
2000 The junior-year psychiatric clerkship and medical students' interest in psychiatry. *Acad Psychiatry* 24(1): 35-40.
- Creed, F. i D. Goldberg.
1987 Students' attitudes towards psychiatry. *Med Educ* 21(3): 227-34.
- Crowder, M.K. i M.H. Hollender.
1981 The medical student's choice of psychiatry as a career: a survey of one graduating class. *Am J Psychiatry* 138(4): 505-8.
- Cutler, J.L., S.L. Alspector, K.J. Harding, L.L. Wright i M.J. Graham.
2006 Medical students' perceptions of psychiatry as a career choice. *Acad Psychiatry* 30(2): 144-9.
- Eagle, P.F. i L.R. Marcos.
1980 Factors in medical students' choice of psychiatry. *Am J Psychiatry* 137(4): 423-7.
- 1980 Impact of the outpatient clerkship on medical students. *Am J Psychiatry* 137(12): 1599-602.
- Eizirik, C.L., P. Belmonte de Abreu, A.D.F. da Fonseca, L. Caleffi, D. Blaya, I. Spier, J. Villa, J.R. Hauck i M. Netto.
1990 Experiencias y actitudes de estudiantes de medicina en relación con la psiquiatría. *Educ Med Salud* 24: 424-439.
- Feifel, D., C.Y. Moutier i N.R. Swerdlow.
1999 Attitudes toward psychiatry as a prospective career among students entering medical school. *Am J Psychiatry* 156(9): 1397-402.
- Fernández, R., M. Torres i M.C. Carballal.
1988 Una Escala de Medición de Actitudes hacia los Enfermos Mentales en Futuros Técnicos de Salud. *R.A.E.N.* 8(27): 637-651.

- Fischel, T., H. Manna, A. Krivoy, M. Lewis i A. Weizman.
2008 Does a clerkship in psychiatry contribute to changing medical students' attitudes towards psychiatry? *Acad Psychiatry* 32(2): 147-50.
- Franco, M.D., E. Giles i M. Camacho.
1993 Actitudes hacia la Psiquiatría de los Estudiantes de Medicina. *An Psiquiatría (Madrid)* 9: 42-50.
- Galeazzi, G.M., C. Secchi i P. Curci.
2003 Current factors affecting the choice of psychiatry as a specialty: an Italian study. *Acad Psychiatry* 27(2): 74-81.
- Galletly, C.A., G.D. Schrader, H.M. Chesterman i G. Tsourtos.
1995 Medical student attitudes to psychiatry: lack of effect of psychiatric hospital experience. *Med Educ* 29(6): 449-51.
- Garyfallos, G., A. Adamopoulou, G. Lavrentiadis, J. Giouzevas, A. Parashos i E. Dimitriou.
1998 Medical Students' Attitudes Toward Psychiatry in Greece: An Eight-Year Comparison. *Acad Psychiatry* 22: 92-97.
- Ghadirian, A.M. i F. Engelsmann.
1981 Medical students' interest in and attitudes toward psychiatry. *J Med Educ* 56(4): 361-2.
- Goldacre, M.J., G. Turner, S. Fazel i T. Lambert.
2005 Career choices for psychiatry: national surveys of graduates of 1974-2000 from UK medical schools. *Br J Psychiatry* 186: 158-64.
- González, B. i P. Barber (2007). *Oferta y necesidad de médicos especialistas en España (2006-2030)*, Universidad de Las Palmas de Gran Canaria.
- Hillert, A. (1999). *Attitudes towards Psychotropic Medication among Medical Students. The Image of Madness. The Public Facing Mental Illness and Psychiatric Treatment*. J. Guimón, W. Fischer i N. Sartorius. Basel, Karger: 187-196.
- Holm-Petersen, C., S. Vinge, J. Hansen i D. Gyrd-Hansen.
2007 The impact of contact with psychiatry on senior medical students' attitudes toward psychiatry. *Acta Psychiatrica Scandinavica* 116(4): 308-311.
- Koh, K.B.
1990 Medical students' attitudes toward psychiatry in a Korean medical college. *Yonsei Med J* 31(1): 60-4.
- Kuhnigk, O., B. Strebel, J. Schilauske i M. Jueptner.
2007 Attitudes of medical students towards psychiatry : effects of training, courses in psychiatry, psychiatric experience and gender. *Adv Health Sci Educ Theory Pract* 12(1): 87-101.
- Labad, A. i J. Valero.
2002 *La enseñanza de la psiquiatría en la Facultad de Medicina de Reus (URV)*.

- Rev Psiquiatria Fac Med Barna 29(1): 25-37.
- Lee, E.K., N. Kaltreider i J. Crouch.
1995 Pilot study of current factors influencing the choice of psychiatry as a specialty. *Am J Psychiatry* 152(7): 1066-9.
- Linden, M. i S. Becker.
1984 Attitudes and Assumptions of Medical and Psychology Students in Regard to Psychotropic Medication. *Fortschr Neurol Psychiatr* 52: 362-369.
- Malhi, G.S., G.B. Parker, K. Parker, V.J. Carr, K.C. Kirkby, P. Yellowlees, P. Boyce i B. Tonge.
2003 Attitudes toward psychiatry among students entering medical school. *Acta Psychiatr Scand* 107(6): 424-9.
- McParland, M., L.M. Noble, G. Livingston i C. McManus.
2003 The effect of a psychiatric attachment on students' attitudes to and intention to pursue psychiatry as a career. *Med Educ* 37(5): 447-54.
- MSC.
2007 Boletín Oficial del Estado número 225. Anexo I. Madrid, Ministerio de Sanidad y Consumo. www.msc.es.
- Ndeti, D.M., L. Khasakhala, F. Ongecha-Owuor, M. Kuria, V. Mutiso, J. Syanda i D. Kokonya.
2008 Attitudes toward psychiatry: a survey of medical students at the University of Nairobi, Kenya. *Acad Psychiatry* 32(2): 154-9.
- Nielsen, A.C.
1980 Choosing psychiatry: the importance of psychiatric education in medical school. *Am J Psychiatry* 137(4): 428-31.
- Nielsen, A.C., 3rd i J.S. Eaton, Jr.
1981 Medical students' attitudes about psychiatry. Implications for psychiatric recruitment. *Arch Gen Psychiatry* 38(10): 1144-54.
- NRMP.
2008 National Residents Matching Program: Results and Data 2007 (Main Residency Match). Washington, DC, National Residents Matching Program, <http://www.nrmp.org/>.
- Pan, P.C., P.W. Lee i F.F. Lieh-Mak.
1990 Psychiatry as compared to other career choices: a survey of medical students in Hong Kong. *Med Educ* 24(3): 251-7.
- Pardes, H.
1982 Medical education and recruitment in psychiatry. *Am J Psychiatry* 139(8): 1033-5.
- Pérez, J.
1991 Actitudes de Estudiantes de Medicina: La Psicología Médica en Desventaja. *An Psiquiatria (Madrid)* 7: 43-45.

- Rao, N.R., A.E. Meizner, M. Manley i I. Chagwedera.
1998 International medical students' career choice, attitudes toward psychiatry, and emigration to the united states. Examples from India and Zimbabwe. *Acad Psychiatry* 22: 117-126.
- Reiser, L.W., W.H. Sledge i M. Edelson.
1988 Four-year evaluation of a psychiatric clerkship: 1982-1986. *Am J Psychiatry* 145(9): 1122-6.
- Roman, P.M. i H.H. Floyd.
1981 Social Acceptance of Psychiatric Illness and Psychiatric Treatment. *Coc Psychiatry* 16: 21-29.
- Samuel-Lajeunesse, B. i P. Ichou.
1985 French medical students' opinion of psychiatry. *Am J Psychiatry* 142(12): 1462-6.
- Shelley, R.K. i M.G. Webb.
1986 Does clinical clerkship alter students' attitudes to a career choice of psychiatry? *Med Educ* 20(4): 330-4.
- Sierles, F.
1982 Medical school factors and career choice of psychiatry. *Am J Psychiatry* 139(8): 1040-2.
- Sierles, F.S., S.H. Dinwiddie, D. Patroi, N. Atre-Vaidya, M.J. Schrift i J.L. Woodard.
2003 Factors affecting medical student career choice of psychiatry from 1999 to 2001. *Acad Psychiatry* 27(4): 260-8.
- Sierles, F.S. i M.A. Taylor.
1995 Decline of U.S. medical student career choice of psychiatry and what to do about it. *Am J Psychiatry* 152(10): 1416-26.
- Sierles, F.S., J. Yager i S.H. Weissman.
2003 Recruitment of U.S. medical graduates into psychiatry: reasons for optimism, sources of concern. *Acad Psychiatry* 27(4): 252-9.
- Singh, S.P., H. Baxter, P. Standen i C. Duggan.
1998 Changing the attitudes of 'tomorrow's doctors' towards mental illness and psychiatry: a comparison of two teaching methods. *Med Educ* 32(2): 115-20.
- Sivakumar, K., G. Wilkinson, B.K. Toone i S. Greer.
1986 Attitudes to psychiatry in doctors at the end of their first post-graduate year: two-year follow-up of a cohort of medical students. *Psychol Med* 16(2): 457-60.
- Soufi, H.E. i A.M. Raof.
1992 Attitude of medical students towards psychiatry. *Med Educ* 26(1): 38-41.
- Tonge, B.
2005 Some australian reflections on problems with recruitment into the profession of psychiatry. *International Psychiatry* 10: 8-9.

- Valerio, M. (2008). "España es uno de los países europeos con menos psiquiatras por habitante." *El Mundo.es* Retrieved 10/10, 2008.
- Virtala, A., R. Salmelin, T. Tamminen i E. Anttinen.
1998 Change of attitudes towards psychiatric issues during medical education. *Medical Teacher* 20(4): 356-363.
- Weissman, S.H., R.A. Haynes, C.D. Killian i C. Robinowitz.
1994 A model to determine the influence of medical school on students' career choices: Psychiatry, a case study. *Academic Medicine* 69(1): 58-59.
- Werkman, S.L., S. Landau i H. Wakefield.
1973 Medical students view clinical psychiatry. *Am J Psychiatry* 130(5): 562-5.
- Wilkinson, D.G., S. Greer i B.K. Toone.
1983 Medical students' attitudes to psychiatry. *Psychol Med* 13(1): 185-92.
- Wilkinson, D.G., B.K. Toone i S. Greer.
1983 Medical students' attitudes to psychiatry at the end of the clinical curriculum. *Psychol Med* 13(3): 655-8.
- Yager, J., K. LaMotte i L. Fairbanks.
1982 Medical student attitudes toward psychiatry in relation to psychiatric career choice. *J Med Educ* 57(12): 949-51.
- Yager, J., K. Lamotte, A. Nielsen, 3rd i J.S. Eaton, Jr.
1982 Medical students' evaluation of psychiatry: a cross-country comparison. *Am J Psychiatry* 139(8): 1003-9.
- Yellowlees, P., T. Vizard i J. Eden.
1990 Australian medical students' attitudes towards specialties and specialists. *Med J Aust* 152(11): 587-8, 591-2.
- Yllá, L. i A. González-Pinto.
1999 Group Therapy and Attitudinal Changes to Mental Illness in Medical Students. Basel, Karger.
- Yllá, L., A. González-Pinto, J. Guimón, E. Castillo, N. García i T. Burutarán.
1988 Cambios de Actitud ante el Paciente Mental y Variaciones en Personalidad Medidas a través del SCL-90 en Estudiantes de Medicina. *Actas Luso-Esp Neurol Psiquiatr* 16(5): 356-366.
- Zimet, C.N. i M.L. Held.
1975 The development of views of specialties during four years of medical school. *J Med Educ* 50(2): 157-66.
- Zimny, G.H. i L.S. Sata.
1986 Influence of factors before and during medical school on choice of psychiatry as a specialty. *Am J Psychiatry* 143(1): 77-80.